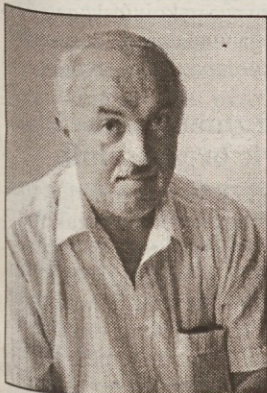

Delavska enotnost

Glasiło Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 11. septembra 1997 ☆ številka 30 ☆ letnik 56

Franjo Krsnik,
sekretar KNG

IN VENDAR SE PREMIKA

Čeprav na gospodarski zbornici in delodajalskih združenjih ne kažejo pripravljenosti za pogajanja o novih kolektivnih pogodbah dejavnosti, je ta torek popoldne prišlo do preobrata. Janez Justin, Franjo Krsnik in Soniboj Knežak za delojemalce, Peter Vilhar, Franc Guštin in Štefan Trajbarič za delodajalce so se dogovorili o začetku pogajanj

o novi kolektivni pogodbi za kemično in gumarsko industrijo. Kot nam je povedal Franjo Krsnik, sekretar KNG, sta se pogajalski skupini dogovorili tudi o začasnem podaljšanju veljavnosti »stare« kolektivne pogodbe do konca letošnjega novembra.

Pogajanja o novi pogodbi za kemično in gumarsko industrijo (mogoče tudi za nekovinsko industrijo) se bodo pričela takoj po podpisu aneksa. Ta naj bi bil podpisan 18. septembra.

Izhodišča za delodajalsko stran so v njihovem predlogu z dne 26. junija letos in v splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. KNG bo svoj predlog izhodišč poslal delodajalcem še v tem tednu.

KNG bo še pred 18. septembrom umaknil tožbo proti združenju pri gospodarski zbornici in sekciji delodajalcev zaradi nepravilne odpovedi kolektivne pogodbe za kemično in gumarsko industrijo.

BOJ SINDIKATA TEKSTILNE IN USNJARSKO-PREDELOVALNE INDUSTRIJE SLOVENIJE ZA KOLEKTIVNO POGODBO

Delavke Tosame podpisujejo podporo svojemu sindikatu.

Sindikat tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije je začel akcijo zbiranja podpisov med članstvom. Z njihovo podporo bo podkrepil svoje zahteve za sklenitev nove kolektivne pogodbe za tekstilno in usnjarsko industrijo. V vodstvu sindikata, ki je za svoje članstvo pripravilo tudi posebno izdajo Delavske enotnosti, računajo na zelo veliko podporo zaposlenih. Ti, kot je videti na naši sliki iz Tosame, izjave podpore že podpisujejo. Posebno izdajo Delavske enotnosti te dni prejemaajo vsi zaposleni v tekstilni, oblačilni in usnjarsko-predelovalni industriji.

Če se delodajalska stran ne bo pripravljena pogajati o novi kolektivni pogodbi, bo Sindikat tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije prisiljen začeti priprave za splošno stavko. Čeprav je položaj že dokaj zaostren, se na prizadevanja sindikata delodajalska stran še ni odzvala.

Obširneje na strani 12

Ta ponedeljek se je vodstvo SKEI pogovarjalo z ministrom Tonetom Ropom in njegovimi sodelavci. Beseda je tekla o predlogu sprememb zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti, ki bi močno zmanjšal pravice brezposelnih. Čeprav je minister pokazal veliko razumevanja za pomisleke SKEI, sta obe strani ostali vsaka na svojem bregu.

Bo minister umaknil spremembe?

Ekonomsko-socialni svet, ki naj bi nadaljeval razpravo o predlogu sprememb zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti, je sklican za 17. september. Minister očitno potrebuje še več časa, da bi pripravil nov predlog, ki mu sindikati ne bi nasprotovali.

O tej temi tudi komentar:
Ujetega ptiča tožba

Stran 2

Svobodni sindikati ne bodo popustili

Svet ZSSS je razpravljal o pogajanjih za nove kolektivne pogodbe dejavnosti. Člani sveta so bili zelo enotni, da pri zahtevah za nove pogodbe ne sme popustiti niti en sindikat. Če so se družno borili za splošno pogodbo, bodo drug drugemu pomagali tudi pri pogodbah dejavnosti.

Tudi svet ZSSS nasprotuje predlaganim spremembam zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti.

Več na strani 2

SKEI tudi zato nadaljuje priprave za velik protestni shod, ta bo 24. septembra v Ljubljani.

Geslo shoda je Ljubljana 97 – za boljši jutri.

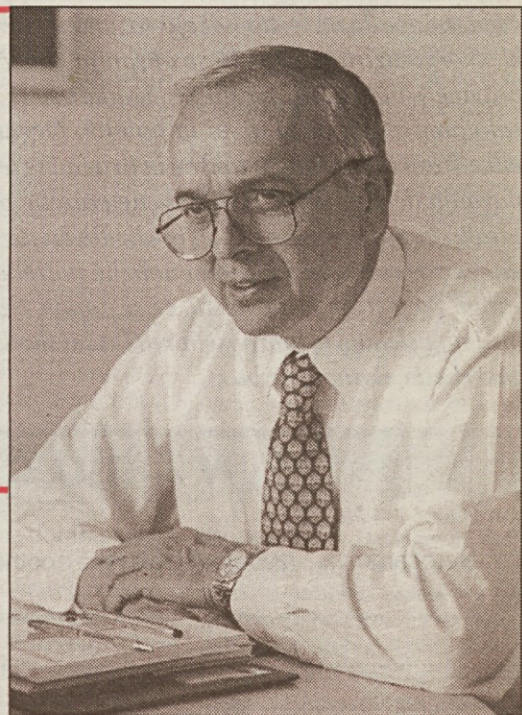
SKEI vabi na shod tudi druge sindikate, ki podpirajo njegove utemeljitve. Kateri sindikati se bodo zborovanju pridružili, še ni znano.

Več na strani 3

Stran 9

Ministrstvo zavrača očitke
ZSSS:

Pomoč delavcem iz jamstvenega sklada zanesljivo že letos

Rado Faleskini, organizator
raziskave o tehnološki
usposobljenosti slovenske
industrije:

Tehnološki razvoj
mora povečati
donos, sicer pomeni
nazadovanje

Stran 5

Na Vršič jurišalo
skoraj dva tisoč
kolesarjev

Več na strani 10

Piše: Rajko Lesjak

Ujetega ptiča tožba

To, da bo minister za delo, družino in socialne zadeve nekaj časa najbolj grdo gledan mož iz delavskih in sindikalnih vrst, je vendarle jasno. Ali

se piše Tone Rop ali pa Jožef Delavec je čisto vseeno, pa naj bo še tako simpatičen in prijazen. Jezne poglede delavstva lahko ublaži le ministrova socialna občutljivost in odprtost za socialne probleme, še prej pa razumevanje teh problemov. To je velika prednost vsakega ministra. Velika prednost ministra je tudi, če zna oceniti, v kakšnih razmerah oziroma v kakšni družbeni klimi se kakšen zakon sprejema. Ko je število brezposelnih tako, kakršno v Sloveniji je, se ni potrebno čuditi Svobodnim sindikatom, če nasprotujejo zmanjševanju socialnih pravic, s čimer bi najbolj prizadeli industrijske delavce. Prav tako pa zmanjševanje socialnih pravic samo po sebi ne pomeni odpiranja novih delovnih mest, kar se je potrdilo v sedanjem življenju.

Ko je komu naloženo, da mora delavstvu skriti socialne in delovnopravne pravice, ker za te ni finančnega kritja – zakaj ga ni, je druga zgodba – tedaj noben minister ne more pričakovati, da ga bodo sindikalisti pestovali in mu pripovedovali pravljice za lahko noč. Še bolj naivno, če se minister jezi, ker nekateri sindikalisti pravijo, da bi moral odstopiti, ker zakona ni spisal po njihovi meri. Taki pozivi so namreč kar precej daleč od samega odstopa. To vsak minister tudi dobro ve. Je pa res, da pozivi za odstop ministrov lahko pridejo prav opoziciji. Ta je interpelacijo na delo celotne vlade vložila v povsem druge namene, prav gotovo ne, ker bi bile delavske in socialne pravice premajhne.

Ministru, ki mu je naloženo, naj "spravi skozi" zakone, ki posegajo v pridobljene pravice: zakon o delovnih razmerjih, zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, zakone, ki bodo urejali pokojninsko področje, zakon o kolektivnih pogodbah itd., zagotovo ni lahko in mu tudi ne more biti. Sploh pa ne more računati, da bo iz tega boja odšel brez vsakršne praske. V demokratičnih državah in državah, kjer ima socialno partnerstvo domovinsko pravico, se o tako pomembnih reformah sklepajo dogovori s sindikati. Taki dogovori so praviloma kompromisi. Zato tudi reforme ne zarežejo tako globoko in ne puščajo za sabo kupov problemov.

Kaj pa pri nas? Že ob socialnem sporazumu za letošnje še kakšno leto so se nekateri povsem utrudili. Da nočejo razumeti protestnih shodov in stavk sindikatov, še posebno tistih, ki jih organiziramo Svobodni sindikati, pa je že nekaj časa znano. Pa ne le, da nočejo razumeti stavk in shodov, ki so organizirani zato, da se ohranijo klasične delavske pravice – tudi spolitizirajo jih, kolikor se le da. Politizirajo pred shodi, med njimi in po njih. Organizatorje pa etiketirajo in jim dajejo takšne in drugačne lekcije iz poznavanja demokracije. A ni nobene potrebe po vsem tem. Strah, da gre pri teh stavkah in shodih za razredni boj, je danes povsem odveč. Zato ni nobene potrebe po politiziranju. Večji strah je na mestu, če se pojavi "razredni boj" med zaposlenimi in brezposelnimi. Takšni shodi bi res lahko zaskrbeli celotno družbo.

Svet ZSSS o kolektivnih pogodbah dejavnosti

PRI ZAHTEVAH ZA NOVE KOLEKTIVNE POGODBE SINDIKATI NE BODO POPUSTILI

Svet ZSSS je ta torek v osrednji točki dnevnega reda razpravljaj o pogajanjih za nove kolektivne pogodbe dejavnosti. Sindikati iz sestave ZSSS si bodo še naprej prizadevali za nove pogodbe in pri tem ne bo popustil nihče. Tudi drug drugemu bodo pomagali. Enotno so zavrnil tudi predlagane spremembe zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti. Štiriindvajsetega septembra, ko je SKEI napovedal velik protestni shod, bo ZSSS organizirala izredno konferenco. Njeni udeleženci bodo sodelovali tudi na shodu SKEI.

Svet ZSSS je s tajnim glasovanjem izvolil delegate za skupščino Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Kot je uvodoma povedal Dušan Semolič, so bili pogovori z vodstvom gospodarske zbornice o novih kolektivnih pogodbah dejavnosti še kar prijazni, le rezultatov ni bilo nobenih. Na zadnjem pogovoru, bil je 5. septembra, so skupaj ugotovili, da sta poletna meseca minila in da rok za pogajanja o pogodbah ni bil realen. Zato sta obe strani menili, da bi lahko veljavnost pogodb podaljšali še do konca novembra, ko bi nove pogodbe tudi lahko podpisali.

Semolič je omenil, da zaradi odpovedi pogodb in nepripravljenosti za pogajanja posamezni sindikati že načrtujejo velike akcije. Cilj vseh sindikatov morajo biti celovite pogodbe, ne pa nekakšni dodatki k splošni kolektivni pogodbi za gospodarske dejavnosti (SKPGD), kar so ponudili predstavniki nekaterih delodajalcev. Pritisk na delodajalske organizacije je treba stopnjavati, je še menil Semolič. "Za SKPGD smo se Svobodni bojevali skupaj, zato smo tudi uspeli, tako naj bo tudi zdaj," je predsednik ZSSS zaključil svoj uvod.

"Z našimi partnerji smo se dogovorili, da se bomo pogajali enkrat tedensko, začnemo že danes," je povedal Janez Justin, predsednik KNG in nadaljeval: "O aneksu za podaljšanje veljavnosti kolektivne pogodbe de-

javnosti se strinjamo, težje pa se bo sporazumeti o novih rešitvah za nekovinska podjetja, saj delodajalci predlagajo le raven iz SKPGD." Franjo Kršnik, sekretar KNG, je dodal, da je treba zaradi napadov na kolektivne pogodbe, te braniti vsak dan. KNG bo pristal le na novo celovito pogodbo za kemijo, nekovine in gumarstvo, vse drugo je zanj nesprejemljivo.

Tone Rozman, predsednik

sindikata tekstilcev in usnarjev, je povedal, da je s posebno izdajo Delavske enotnosti (izvlečke iz nje objavljamo na zadnji strani) za njimi že pomemben del boja za novo pogodbo, ki jo zahtevajo zaradi odpovedi dosedanje. Boj pa bo težak, saj so sindikat in delodajalci vsak na svojem bregu. Vzroki za protestni shod SKEI se kažejo tudi v tekstilni in usnarjski industriji. "Ker tudi druge ni veliko drugače in se vsem piše enako slabo, bi ZSSS morala na protestni shod pozvati kar ves narod," je zaključil Rozman.

"Naši partnerji so nas povabili, da se 12. septembra začnemo pogajati," je povedal Sandi Bartol, sekretar sindikata trgovcev. Če bomo ugotovili, da s pogajanjem ne mislijo resno, se bomo morali na naših organih

nosti po svoji presoji in odločitvi pridružili protestnemu shodu SKEI. Enotnost Svobodnih sindikatov je pomembna tudi zaradi novega pokojninskega zakona, ki ga vlada pred 24. septembrom ne upa dati v javnost.

Proti zmanjšanju pravic brezposelnih

Svet ZSSS je razpravljaj tudi o predlogu sprememb zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti. Člani sveta so menili, da je predlagane spremembe treba še naprej odločno zavračati. Strinjali so se z mnenjem SKEI, da teh sprememb ne bi smeli sprejemati posebej in po hitrem postopku. Opozorili so tudi, da bi spremembe zakona, če bi bile sprejete, zmanjšale tudi pravice

Seja sveta je pokazala veliko enotnost ZSSS

SKEI Slovenskih železarn – nezadovoljni z upravo

Izvršni odbor konference podružnic SKEI Slovenskih železarn je prejšnji teden obravnaval poslovanje koncerna in ukrepe za izboljšanje položaja. V zapisniku seje, poslal nam ga je predsednik izvršnega odbora Tone Motoh, je kup kritik na račun posloводства, zlasti glede zamujanja pri sanaciji. Ker predstavniki uprave na kritike niso zadovoljivo odgovorili, je izvršni odbor sprejel do-

kaj ostre sklepe. Navajamo le pomembnejše.

Uprava naj spoštuje veljavno kolektivno pogodbo dejavnosti, izvršni odbor ne bo odstopil od že pridobljenih pravic zaposlenih. Izvršni odbor zavrača pismo predsednika uprave Igorja Umka ministru Metodu Dragonji o zmanjšanju pravic zaposlenih na raven iz splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti.

Ker financiranje programov presežnih delavcev še vedno ni urejeno, prihaja do zamikov izplačil. Izvršni odbor zato poziva ministrstvo za delo, naj železarnam pomaga rešiti to pereče vprašanje.

Izvršni odbor je kritičen tudi do stečaja Jeklolivarne z Raven, nasprotuje tudi predlogu za stečaj Plamena iz Kroke.

O kadrovanju predstavnika delavcev v nov nadzorni svet Slovenskih železarn je bil izvršni odbor obveščen prek medijev. Kadrovanje Dušana Posedija, ki tam predstavlja delavce, je zato po mnenju izvršnega odbora nezakonito. Tako menijo tudi zaradi tega, ker SKEI z lokacije bivše Železarne Ravne ne sodeluje v konferenci SKEI Slovenskih železarn.

F. K.

odločiti kako naprej. Sindikat trgovcev se bo po Bartolovih besedah vključeval tudi v aktivnosti drugih sindikatov.

"Nasprotna stran se obnaša, kot da ne pozna skupnih stališč ZSSS in GZS. Sporočili smo jim, da se z odpovedjo pogodb ne strinjamo, pripravili smo tudi predlog nove pogodbe, zdaj čakamo na odgovor," je povedal Jernej Jeršan, sekretar sindikata gradbincev.

Po tej razpravi je svet ZSSS sklenil, da se bodo vsi sindikati skušali pogajati o novih ali spremenjenih pogodbah dejavnosti. Pri zahtevah za pogodbe ne bo popuščal nihče, nihče tudi ne bo pristal, da bi imeli le nekakšne anekse k SKPGD. Tudi zaradi položaja pri sklepanju novih pogodb, se bodo sindikati dejav-

tistih, ki so prostovoljno pristali, da postanejo presežni delavci, ker so računali na dveletno nadomestilo in še na dodatna tri leta, ko naj bi pridobili možnost za upokojeve. Pred spremembami tega zakona bi morali pogledati tudi mednarodne konvencije, ki dajejo brezposelnim večje pravice, kot zdaj predlaga ministrstvo. Vekoslava Krašovec, sekretarka ZSSS za Podravje, se je zavzela, da bi zaposleni, ki skupaj z delodajalci vplačujejo denar za zavarovanje zaposlitve, dobili tudi vpliv na porabo zbrane denarja. Krašovec je še opozorila, da zakonov ne bi smeli sprejemati brez izvedbenih predpisov in podzakonskih aktov, ki lahko izničijo namene, zaradi katerih je bil zakon sploh sprejet.

F. K.

Svet delavcev v Plamenu – nezaupnica direktorju

Ker je direktor Plamena Marjan Korinšek pripravil predlog za stečaj podjetja brez posvetovanja s svetom delavcev, mu je ta izrekel nezaupnico. S tem je namreč kršil 91. člen zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Hkrati bo svet delavcev zadržal vse odločitve direktorja, ki zadevajo poslovanje in vodenje Plamena.

Od uprave Slovenskih železarn pa svet delavcev zahteva, naj najkasneje do 16. septembra imenuje drugega direktorja. Marjan Korinšek je po mnenju sveta delavcev odgovoren tudi zato, ker se je poslovanje med

njegovim mandatom bistveno poslabšalo. Plamen ima namreč 135 milijonov tolarjev izgube. Ker podjetje ne more več nabavljati surovin je večina delavcev zdaj na čakalju.

Na te sklepe je Marjan Korinšek dan kasneje odgovoril s prepovedjo vseh plačil in podpisovanja kompenzacij, izjema naj bi bile le operacije, ki preprečujejo povečanje škode. Bojan Gašperšič, predsednik SKEI v Plamenu je ta direktorjev ukrep komentiral le z zahtevo, naj lastniki mučenje obsojenca na smrt prekinijo takoj.

F. K.

NAROČILNICA

Naročamo izvod(ov) Delavske enotnosti. Časopis pošiljajte na naslov:

Plačnik teh izvodov je:

Naročnino bomo plačevali vsake tri mesece.
Posamezna številka stane 170 tolarjev.

Za naročnika:

Delavska enotnost

je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

Izdaja Svet ZSSS, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana • Za izdajatelja Rajko Lesjak, tel. 310-760 • V.d. odgovornega urednika Franček Kavčič, tel. 13-16-163 • Naročnina 13-10-033, int. 272 • Posamezna številka stane 170 tolarjev • Ziro račun 50101-678-47511 • Tisk: Delo TCR d. d., Dunajska 5, Ljubljana • Ministrstvo za kulturo šteje Delavsko enotnost med proizvode, za katere se plačuje 5-% davek, ki je všteti v ceno posameznega izvoda.

Skei in ministrstvo za delo na dveh bregovih

ŠE NAPREJ RAZLIČNA MNENJA O ZMANJŠEVANJU PRAVIC BREZPOSELNIH

Kot nam je povedal Albert Vodovnik, predsednik SKEI, se je vodstvo sindikata ta ponedeljek pogovarjalo z ministrom Tonetom Ropom in njegovimi sodelavci. Do pogovora je prišlo na pobudo Toneta Ropa, zaradi obtožb aktivistov SKEI na njegov račun glede predlaganih sprememb zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti. Po Vodovnikovem mnenju je bil pogovor korekten in konstruktiven, vendar različnih gledanj na predlog o skrajšanju pravice do nadomestila, ki ga prejema brezposelni, niso mogli poenotiti.

Za pogovor z ministrom so v SKEI pripravili 20 pripomb na predlog sprememb zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti. Menili so, da bodo spremembe zakona zmanjšale le uradne številke o brezposelnih, dejanskega stanja pa da ne bodo izboljšale. V SKEI so namreč prepričani, da za brezposelne ni dovolj razpoložljivega dela in da ni res, da se zanj ne bi trudili, ker da se jim zaradi nadomestila za brezposelne predobro godi. V SKEI so menili, da naj bi denarno nadomestilo ukinili le tistim, ki bi delo odklonili.

V SKEI odklanjajo tudi spremembo, po kateri bi brezposelni delavci morali kandidirati tudi za ponujeno delo, oddaljeno do 200 kilometrov od njihovega bivališča. To rešitev odklanjajo tudi zaradi tega, ker bi prevoz na delo preveč obremenjeval delodajalce in tudi delavce. Ob tej rešitvi so se tudi spraševali, ali so predlagatelji mislili na nekakšno delovna taborišča, v katerih bi se izvajala javna dela.

Minister jim je v zagovor predlaganih zakonskih sprememb povedal, da želijo z njimi zmanjšati nedisciplino brezposelnih in nered pri prejemanju nadomestil. Iz SKEI so mu odgovorili, da nereda naj ne preganjajo pri tistih, ki delajo na črno, ampak pri zaposlovalcih, saj goljufajo tako državo kot

nemočne delavce. Svoje naj naređijo zlasti organi, še posebej davčni, ki sedaj ne nadzirajo delodajalcev. Namesto velikih kršilcev pa bi država po uveljavitvi sprememb zakona o pravicah brezposelnih preganjala množico malih prekrškarjev, je ogorčen Vodovnik.

Minister jih je tudi skušal prepričati, da naj bi brezposelni iz zavarovanja za ta namen prejeli nadomestilo le šest mesecev. Po šestih mesecih pa le pomoč, vendar iz socialnih skladov. Vodovnik meni, da je ta predlog najbolj sporen, saj v tem primeru ne bi mogli govoriti o pravem zavarovanju za primer brezposelnosti.

V SKEI nasprotujejo tudi spremembi starostne dobe, po kateri bi brezposelni, starejši od 50 let, izgubili pravico ne le do nadomestila za eno leto, ampak še pravico do nadomestila za dodatna tri leta, kolikor jim je pripadalo po sedanjem zakonu, če so se po teh letih lahko upokojili.

Spremembe zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti SKEI še naprej odklanja tudi zaradi hitrega postopka, po katerem naj bi bile sprejete. SKEI meni tudi, da bi spremembe tega zakona državni zbor moral sprejemati hkrati z drugo zakonodajo, saj je vsem novim zakonom (o delovnih razmerjih,

Čeprav je bil pogovor vodstva SKEI z ministrom za delo o spremembah pravic brezposelnih zelo konstruktiven in je minister pokazal veliko razumevanja za mnenja sindikata, sta obe strani še zelo daleč narazen.

SKEI NADALJUJE PRIPRAVE ZA PROTESTNI SHOD Z GESLOM LJUBLJANA 97 - ZA BOLJŠI JUTRI

Albert Vodovnik nam je povedal, da se priprave na protestni shod, napovedan za 24. september, nadaljujejo. Zahteve SKEI podpira vedno več sindikatov, o udeležbi pa se bodo še odločili.

V podjetjih so razprave o zahtevah in predlogih SKEI zelo burne. Nekateri skušajo sindikatu dokazovati, da mu gre le za napenjanje mišic. V SKEI izhajamo iz dejstva, da se zdaj končuje obdobje tranzicije, in da je treba pogledati resnici v oči, pravi Vodovnik. Če se pogledamo v ogledalo, slika ni tako lepa, kot politiki radi govorijo. Bogati le peščica ljudi, večina pa

leže v siromaštvo, brezposelnih je že skoraj 15 odstotkov in število se še povečuje. Velik del industrije se je podrli, k sreči ne vsa, ugotavlja Vodovnik. Zaradi tega je zelo nejasno, kam bomo uvrščeni v svetovni gospodarski politiki. Ljudem mora vse to nekdo razložiti, najbolje bi bilo, da to naredi kar predsednik vlade. Ljudje ne smejo živeti v zablodi, da je kapitalizem prijazen.

Nihče na Zahodu ni računal, da bodo posledice tranzicije tako hude, da bo zaradi njih slabše tudi delavcem v razvitih državah.

„Za delavce in državo smo v SKEI že kaj naredili. Marsikaj tudi obvladamo, zato naj SKEI ne primerjajo s klošarji. Naše geslo je Ljubljana 97 – za boljši jutri, saj bi radi kaj naredili tudi za svoje otroke. Če bo naše opozorilo vladi kaj zaleгло, bomo zadovoljni. S preganjanjem brezposelnih delavcev pa se blaginja v naši državi res ne bo povečala,“ je zaključil Vodovnik.

Podpora protestnemu shodu vse večja

V SKEI so obveščeni, da jih vsak dan podpira več sindikatov. Soglasno jih je podprl tudi svet ZSSS na seji ta tork. „To dokazuje, da smo odprli probleme, ki jih enako občutijo v vseh sindikatih,“ ugotavlja Vodovnik.

Kaj prinaša predlog sprememb zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti

OD PASIVNE K AKTIVNI NEZAPOSLENOSTI

S spremembami in dopolnitvami zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti želi vlada, kot pravi sama, pospešiti in povečati zaposlovanje, preprečevati delo in zaposlovanje na črno, izboljšati in povečati aktivno politiko zaposlovanja, urediti zakonodajo in povečati obseg sredstev in programov za dejansko in še posebej trajno brezposelne osebe. Predstavniki delodajalcev v tripartitem ekonomsko-socialnem svetu predlog novele zakona podpirajo, predstavniki zaposlenih, sindikati, pa se marsikateri predlagani spremembi upirajo, češ da ne prispeva k navedenim ciljem, pač pa so namenjene predvsem lažanju bremena državnega proračuna. Ostro nasprotujejo tudi sprejetju tega zakona (o spremembah in dopolnitvah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti) po hitrem postopku, ker je preveč pomemben in tako posega v dosedanje pravice zaposlenih, da ga je treba temeljito domisliti. Minister za delo Tone Rop je medtem že napovedal spremembe v vladinih predlogih, ki pa jih še nimamo. Zato pogledjmo, kaj prinaša zadnji uradni predlog sprememb zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki je med sindikati sprožil val negodovanja.

Zakon o dopolnitvah in spremembah je nastal kot sestavni del vladinega programa preprečevanja zaposlovanja in dela na črno. Najpomembnejše spremembe veljavnega zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti pa so po mnenju njegovih oblikovalcev, ministrstva za delo, te:

Brezposelna oseba naj bi po novem bila tista, ki ni zaposlena, je zmožna za delo, prijavljena na zavodu za zaposlovanje in je aktivni iskalec zaposlitve. Na status brezposelne osebe naj ne bi več vplivala lastninska upravičenja na podjetju, gozdnih zemljiščih in na nepremičninah. Ta upravičenja pa lahko vplivajo na pri-

dobitev ali ohranitev pravice do denarne pomoči, ki je za brezposelne pravica socialne narave.

Zakon naj bi po novem s koncesijami, ki bi jih podeljeval minister za delo, dovoljeval tudi drugim ustanovam, ne le zavodu za zaposlovanje, posredovanje zaposlitve, izdelavo zaposlitvenega načrta in izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja.

Drugače sta opredeljena pojma primerna in ustrezna zaposlitve. Brezposelna oseba lahko uveljavi in ohrani denarni prejemek, če ni na voljo ustrezne zaposlitve. Ta pa ni več vezana na izobrazbo, znanje in zmožnosti. Po novem se bo šlo za ustrezno zaposlitev na delovnem

mestu, ki je po zahtevnosti enako tistemu, ki ga je brezposelna oseba opravljala vsaj 6 mesecev v zadnjem letu pred izgubo dela. Ustrezna je tudi zaposlitev, ki je od kraja bivanja oddaljena največ dve uri vožnje z javnimi prevoznimi sredstvi, za brezposelne z otroki do petnajst let starosti pa do ene ure.

Primerna zaposlitev je zaposlitev pri delih, ki so po zahtevnosti za stopnjo ali dve nižja od del, ki jih je brezposelni opravljal pred nastankom brezposelnosti, ali po zakonu ustrezna dela, ki pa so od bivališča oddaljena več kakor dve uri vožnje. Zavod bo tako zaposlitev lahko brezposelnemu ponudil, po dveh mesecih prejemanja nadomestila, če ne bo mogoče najti ustrezne zaposlitve. Vendar pa zakon tudi določa, da je mogoče ponuditi primerno zaposlitev le, če ni brezposelnih oseb, za katere bi to delo bilo ustrezna zaposlitev.

Brezposelna oseba bo morala biti vsak dan na razpolago za zaposlitev, in sicer od desete do štirinajste ure. Ta ukrep naj bi bil eden od učinkovitejših ukrepov za preprečevanje dela in zaposlitve na črno. Tvorci zakona ga upravičujejo tudi s tem, da brezposelni pri razpolaganju s svojim časom ne more biti v ugodnejšem položaju kot zaposleni delavec, ki prispeva sredstva, iz katerih se izplačujejo nadomestila brezposelnim osebam.

Dovoljena je največ dvotedenska odsotnost na leto, ki jo je treba zavodu za zaposlovanje prijaviti vnaprej.

Brezposelni, ki prejema nadomestilo, bo moral sam aktivno sodelovati pri iskanju nove zaposlitve. Dokazila, pisne prijave na razpise delovnih mest, bo moral najmanj enkrat mesečno predložiti zavodu za zaposlovanje.

Posebej bodo obravnavane starejše brezposelne in druge težje zaposljive osebe. Še naprej je predvidena možnost, da zavod brezposelni oseb, ki ji do upokojitve manjkajo tri leta in se ji je iztekla pravica do nadomestila, plačuje prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. S spremembo 48. a člena zakona je dodatno ožgogočeno, da zavod za zaposlovanje delodajalcem, ki zaposlijo brezposelne osebe, starejše od 55 let, dve leti vrača polovico prispevkov na bruto plače. Za vsako nadaljnje leto zaposlitve starejše osebe pa zavod plačuje še četrtino prispevkov.

Zaradi zagotavljanja socialne varnosti starejših oseb se čas prejemanja denarne pomoči podaljša s pol leta na celo leto.

Ostrejši bo nadzor nad uresničevanjem pravic brezposelnih. Nadzorni organi bodo podatke pridobivali pri pristojnih davčnih organih. Po novem naj bi delodajalci, ki bi prekinili ali razvezali delovno razmerje v primerih iz

19. a člena zakona, in če je sodišče ugotovilo, da je bilo delovno razmerje nezakonito prekinjeno, morali vrniti sredstva, ki jih je prispeval zavod za zaposlovanje.

Spremenjeni so tudi pogoji, ki se nanašajo na izplačevanje denarnega nadomestila brezposelnim, njegovo odmero, višino, izvajanje, znižanje in mirovanje. Ukinjeno naj bi bilo izplačevanje denarnega nadomestila v enkratnem znesku v primeru vložitve skupnih sredstev nadomestila v podjetje, ki je zaposlilo brezposelnega, in za začetek opravljanja samostojne dejavnosti. Delavci, ki bi brez svoje krivde v podjetju vsaj tri mesece ne dobili plače, bi smeli prekiniti delovno razmerje in pri tem ohraniti pravice do denarnega nadomestila pri zavodu za zaposlovanje. Po novem naj bi bil do statusa nezaposlenega pri zavodu za zaposlovanje in prejemanja nadomestila upravičen nezaposleni, ki je pred tem delal vsaj 12 mesecev (zdaj devet) v obdobju zadnjih 18 mesecev. Podobno se preračuna sezonsko delo.

Osnova za izračun nadomestila po novem ne bo več plača zadnjih treh mesecev, pač pa zadnjih 12 mesecev, zavod pa bo nadomestila izplačeval glede na dobo zavarovanja za čas brezposelnosti (delovno dobo) tri, šest, devet ali največ dvanajst mesecev. Najdaljša doba pla-

čevanja nadomestila bo torej pol manjša od sedanje.

Po novem se lahko prejemki znižajo ali ukinejo, če brezposelni krši pravila igre ali če prejema kak dodatni dohodek. Če bo brezposelni odklonil primerno zaposlitev, se mu denarno nadomestilo lahko zniža dva meseca zapored za polovico. Za dva meseca se nadomestilo zniža za 30 odstotkov, če brezposelni odkloni primerno začasno ali občasno plačano delo, začasna ali občasna humanitarna ali druga podobna neplačana dela, ki trajajo največ 64 ur mesečno in jih organizirajo javni zavodi in neprofitne vladne organizacije. Če brezposelni pridobiva dodatni dohodek s soglasjem zavoda za zaposlovanje, se mu denarno nadomestilo tudi zniža za polovico, in to v naslednjem mesecu po prejemu dodatnega zasluzka.

V noveli zakona so na široko opredeljena tudi javna dela in vključevanje brezposelnih v aktivno politiko zaposlovanja. Močno se bodo razširila javna dela in število vanje vključenih brezposelnih. Zelo pa se spreminja in krepi štipendijska politika. Uvedena je možnost najemanja posojila za študij z jamstvi in subvencioniranjem obretnih mer. Vlada upa, da se bo močno razširil krog študentov s štipendijami.

Posebna spodbuda za delodajalce pa naj bi bile nagrade in priznanja za izjemne dosežke na področju zaposlovanja.

Take rešitve je predvidela vlada. Sindikati pa imajo o mnogih izmed njih precej drugačno mnenje.

Delavci v kmetijstvu ter živilski in kemični industriji v Podravju imajo plače po kolektivni pogodbi

SINDIKAT UČINKOVITO BRANI DELAVSKE PRAVICE

Pred vrati je jesen, ko imajo v kmetijskih podjetjih in zadrugah, pa tudi v živilski industriji največ dela, saj jih čaka spravilo in predelava letine. Kako so v letošnjem letu doslej poslovala podjetja v kmetijski in živilski industriji v Podravju in v kakšnih razmerah živijo in delajo delavci v tej panogi? O tem smo se pogovarjali s sekretarjem območnega odbora sindikata kmetijstva in živilske industrije v Podravju Dušanom Detičkom. Ta je hkrati tudi sekretar območnega odbora Sindikata kemije, nekovin in gumarstva, sekretar območnega odbora Sindikata upokojujencev ter sekretar krajevne pisarne ZSSS v Slovenski Bistrici.

Sindikati kmetijcev in živilcev je eden najmočnejših v Podravju

"V Sindikat kmetijstva in živilske industrije je v Podravju vključenih okoli štiri tisoč delavcev, organizirani so v 29 sindikalnih organizacij," pravi Detiček. "Po številu članov je sindikat kmetijcev in živilcev eden najmočnejših panožnih sindikatov v Podravju."

V kmetijskih zadrugah v Podravju je v sindikat kmetijstva in živilske industrije vključenih približno 250 delavcev. V Apisu iz Šentilja ima okoli 40 članov, v Vinagu 260, v tovarni Gea v Slovenski Bistrici 110, v treh podjetjih, nastalih iz Kmetijskega kombinata Jeruzalem Ormož okoli 300, v Gosadu (obratu Droge iz Portoroža) v Središču ob Dravi 60, v Tovarni mesnih izdelkov Košaki 300, v Intesu Mlin Testenine 120, v Kruhu pecivu 400, v Štajerski pivovarni 160, v vrtarstvu Florina 110, v oljarni Fram 20, v Mariborskih mlekarnah 270, v Kmetijskem zavodu 38, v podjetjih, nastalih iz Agrokombinata Lenart 200, v Tovarni sladkorja Ormož 330 in v Sani Hoče 130. Veliko članov je v sindikat kmetijstva in živilske industrije vključenih tudi v manjših podjetjih.

Dušan Detiček je v poletnih mesecih analiziral uresničevanje kolektivnih pogodb v teh podjetjih v Podravju. Kaj je ugotovil?

Štajerska pivovarna je morala v stečaj

"Zadnje čase je imela največ težav Štajerska pivovarna, ki je morala na začetku poletja v stečaj. Spomladi je stekel za to podjetje postopek prisilne poravnave, ki pa se ni končal uspešno. Podjetje je imelo težave z blagovno znamko, prav tako pa ni bilo dobro vođeno. Med drugim vodstvo ni imelo korektnega odnosa do sindikata in delavcev. Zaradi vsega tega je zabredlo v likvidnostne težave, nakopičili pa so se tudi številni drugi problemi, ki so podjetje pokopali," pojasnjuje Detiček. "Služba pravne pomoči pri območni organizaciji ZSSS za Podravje zastopa v stečajnem postopku 250 sedaj že bivših delavcev Štajerske pivovarne, ki so naši člani. Za omenjene delavce smo v stečajnem postopku že vložili terjatve, skupaj jih je 275 milijonov tolarjev. V povprečju ima vsak bivši delavec nekaj več kot milijon tolarjev terjatev. V Štajerski pivovarni dela še 50 delavcev, ki jih je stečajni upravitelj Eli Rijavec pokli-

cal nazaj na delo, da dokončajo že začeto proizvodnjo."

Večina kmetijskih podjetij nima likvidnostnih težav

Po besedah Dušana Detičke razen Štajerske pivovarne vsa podjetja v kmetijstvu in živilski industriji dobro poslujejo in nimajo večjih likvidnostnih težav. Nekaj težav ima le nekaj kmetijskih zadrug. Večina teh podjetij pa ima težave z denacionalizacijo in zakonom o skladu kmetijskih zemljišč. "Zlasti zakon o denacionalizaciji je zelo krivičen do delavcev v kmetijstvu in živilski industriji. Zato bi ga bilo treba spremeniti, če želimo ustvariti pogoje, da se bodo kmetijska in živilskiopredelovalna podjetja začela nemoteno pripravljati na vstop v Evropo" opozarja Detiček.

"V domala vseh podjetjih v kmetijstvu in živilski industriji imajo delavci plače po kolektivni pogodbi. Res pa je, da je veliko delavcev v obeh podjetjih razvrščeno v najnižje tarifyne razrede. Izjema so samo nekatere kmetijske zadruge," pojasnjuje Detiček. "V večini podjetij so delavci dobili regres v višini 102.000 tolarjev bruto. V podjetjih, kjer regresa še

niso uspeli izplačati, se ravno v teh dneh pogajamo o izplačilu."

"V večini kmetijskih in živilskih podjetij je lastninstvo že končano ali pa je tik pred koncem. Izjema je le Apis iz Šentilja. V skoraj vseh podjetjih, ki so se preoblikovala v delniške družbe, imajo delavci pomemben delež delnic. Prav tako v skoraj vseh omenjenih podjetjih delujejo sveti delavcev. Pobudo za njihovo ustanovitev je dal naš sindikat in svetom delavcev tudi pomaga pri delu."

Priprave za vstop v Evropsko unijo

Zdi se, da delodajalci s področja kmetijstva bolj spoštujejo pravice delavcev kot v nekaterih drugih panogah, saj se je letos po pomoči na sindikat zateklo le manjše število delavcev. Prav tako malo delavcev v kmetijstvu prosi za socialno pomoč.

"Povedati pa je treba, da je delavce v kmetijstvu strah, kako bo naše kmetijstvo preživelo, ko bo Slovenija postala polnopravna članica Evropske unije. Tako državo kot podjetja v kmetijstvu in živilski industriji čakajo do takrat še velike naloge, če ne želimo v Evropsko unijo vstopiti nepravilno," poudarja Detiček. "Delci so zaskrbljeni tudi zaradi tega, ker tuji kupujejo delnice nekaterih naših strateških tovarn v živilski industriji. Tako so denimo tuji že večinski lastniki Tovarne sladkorja v Ormožu. Država bi morala spremljati, kaj se dogaja na trgu vrednostnih papirjev, in po potrebi sama odkupiti delnice tovarn, ki so strateškega pomena za naše kmetijstvo in živilsko industrijo."

V Podravju je v sindikat KNG vključenih 3500 delavcev

Od uspešnosti poslovanja kmetijskih podjetij je vsaj do neke mere odvisna tudi kemična industrija, ki proizvaja umetna gnojila in zaščitna sredstva. Kakšne so zdaj razmere v kemični industriji v Podravju in koliko delavcev je vključenih v Sindikat kemije, nekovin in gumarstva?

"V Sindikat KNG je v Podravju vključenih 3500 delavcev, organizirani so v 16 sindikalnih organizacijah," pravi Dušan Detiček. "Sicer pa so v večini kemičnih podjetij v regiji večinski lastniki tuji. Domala vsa podjetja so se že lastninsko preoblikovala. To pomeni, da imajo nove uprave in nadzorne svete, pa tudi

Dušan Detiček: Če je le mogoče, rešujemo težave s pogajanjem

svete delavcev. V nekaterih podjetjih, kjer so večinski lastniki tuji, pa bomo svete delavcev ustanovili do konca leta."

Ali to pomeni, da tuji lastniki niso zainteresirani za ustanovitev svetov delavcev? "Zdi se, da tuji delničarji raje sodelujejo s sindikatom kot s svetom delavcev. Verjetno se zavedajo, da je formalnopravna moč svetov delavcev večja od moči sindika-

ta. Res pa je, da se sindikat s tujimi delodajalci praviloma lažje pogaja kot z domačimi."

Po Detičkovih besedah imajo vsa kemična podjetja v Podravju dovolj dela in nobeno od njih nima blokirane žiro računa. Težave ima samo Invalidsko podjetje Garhill iz Ruš, nastalo iz bivšega Metalplasta. Sedaj sestavlja sanitarno opremo, ki jo proizvajajo v Sanformu. Ta uspešno posluje in tudi v Garhillu nimajo težav z višino plače, temveč samo z roki izplačila.

Plače po kolektivni pogodbi

"Velika večina delavcev v kemičnih podjetjih v Podravju ima plače po kolektivni pogodbi. V nekaterih so plače še precej višje. Prav tako so v skoraj vseh teh podjetjih delavci dobili regres. Tudi sicer delodajalci delavcem redkokdaj kršijo pravice, ki jim gredo po kolektivni pogodbi. Kadar se to zgodi, naš sindikat delodajalca na kršitev opozori, kar marsikdaj zadostuje, da delodajalec svojo napako popravi," pojasnjuje Detiček.

Območni odbor Sindikata KNG je v svoje delo vpeljal tudi pomembno novost, ki se je na nekaterih drugih območjih že pokazala za dobro in koristno. "Seje območnega odbora so vedno v drugem podjetju. Člani območnega odbora tako lažje izmenjavajo izkušnje, bolj temeljito pa spoznavajo tudi probleme, ki tarejo delavce v posameznih podjetjih. Zato je delo območnega odbora bolj učinkovito," pojasnjuje Detiček. "K učinkovitosti sindikata KNG pa poleg dobre organiziranosti vpliva tudi to, da smo med prvimi in pravočasno

dvignili članarino na en odstotek od bruto plače. Delavci vedo, da ima naš sindikat statuskovni in solidarnostni sklad, zato do delodajalcev nastopajo bolj suvereno in odločno. Upam, da se bo to pokazalo tudi ob pogajanjih o panožni kolektivni pogodbi, ki so pred nami."

Ugodne razvojne možnosti

Največ članov sindikata KNG v Podravju je v Agru Ruše, v MG Ruše, v podjetju Treibacher Schleifmittel Ruše, v Sanformu Ruše, Garhillu Ruše, Swatyju, Henklu, Henklu Ekolabu, Impregnaciji Hoče, Pinusu Rače, Steklarni Luminos v Slovenski Bistrici, v gumarni Sava na Ptuj, v Plastičnem centru v Ormožu in v še en katerih manjših podjetjih. Po gospodarski moči je kemična industrija v Podravju med najmočnejšimi panogami. Analize kažejo, da ima kemična industrija v Podravju tudi izjemno dobre možnosti za razvoj. Kemična podjetja, ki so vsa po vrsti veliki izvozniki, pesti samo neustrezna denarna politika in podcenjen tečaj nemške marke.

"Kmetijstvo z živilsko industrijo in kemično, nekovinska in gumarska industrija sta panogi, ki imata po vseh študijah v Podravju ugodne možnosti za hitrejši razvoj. Upam, da bodo menedžerji znali to izkoristiti in na ta način dolgoročno zagotovili solidno socialno varnost delavcev v obeh panogah. Hitrejši razvoj obeh panog pa bi prispeval tudi k odpiranju novih delovnih mest. Ta na našem območju še kako potrebujemo, saj je brezposelnost začela ponovno rasti," pravi Dušan Detiček.

T. K.

Medregijski sindikalni svet Furlanije-Juljske krajine in Slovenije

POZIV VLADAMA, NAJ MEJA OSTANE ODPRTA!

Na zelo dobro obiskani novinarski konferenci, ki jo je Medregijski sindikalni svet Furlanije-Juljske krajine in Slovenije sklical na italijanski strani mejnega prehoda Škofije, so predstavniki sindikatov CGIL, CISL in UIL ter Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in Konfederacije sindikatov 90 Slovenije opozorili na probleme, do katerih lahko pride na italijansko-slovenski meji, če bo Italija po 26. oktobru 1997 začela dosledno uveljavljati določila schengenskega sporazuma.

Uvodoma je predsednik medregijskega sindikalnega sveta Roberto Treu dejal, da schengenski sporazum pomeni za Italijo z ukinitvijo mej s Francijo in Avstrijo korak k svobodnemu gibanju državljanov znotraj meja EU, na drugi strani pa bo negativno prizadel slovenske in hrvaške državljane.

Čeprav je Slovenija ena izmed kandidatov za vstop v EU, pa bodo za Slovence pri vstopu v Italijo veljala ista pravila kot za osebe iz držav nečlanice EU. To pa pomeni strožjo kontrolo in ta bo privedla do velikih zastojev, saj naj bi za vsakega potnika italijanski mejni organi porabili kar pet minut. Pri tem je treba povedati, da je po podatkih italijanske policije v letošnjih prvih osmih mesecih vstopilo iz Slovenije v Italijo 8.194.000 potnikov (od tega 3.463.000 Italijanov, 2.417.000 Slovencev in 2.314.000 Hrvatov), iz Italije v Slovenijo pa je odšlo 8.290.000 potnikov (3.585.000 Italijanov, 2.307.000 Slovencev in 2.398.000 Hrvatov). V prvih osmih mesecih letos je torej italijansko-slovensko mejo prestopilo v obe smeri več kot dva milijona potnikov vsak mesec.

Če bi za vsakega potnika, ki ni iz države članice EU, italijanski mejni organi porabili 5 minut, in ker je letos vstopilo v Italijo v povprečju mesečno več kot 590.000 Slovencev in Hrvatov, bi za njihovo dosledno kontrolo porabili kar 50.000 ur, žal pa vemo, da ima vsak mesec manj kot 750 ur. Ti podatki kažejo, da bi dosledno izvajanje schengenskega sporazuma hudo škodilo potniškemu prometu in gospodarstvu obeh držav, še zlasti pa obmejnemu trgovanju. Zato se je Roberto Treu v imenu medregijskega sindikalnega sveta zavzel, da bi na mejnih prehodih z Italijo ob predvidenih dveh pasovih – enem za članice EU, drugem za nečlanice, uvedli tretji pas, posebej za Slovence. To bi razbremenilo tudi preostali promet. Prav tako bi bilo treba številčno okrepiti osebje na mednarodnih in maloobmejnih preho-

dih, da ne bi prihajalo do nepotrebnih zastojev.

Sekretar Zveze svobodnih sindikatov Slovenije **Rajko Lesjak** je pozval vladi v Rimu in Ljubljani, naj z ustreznimi medsebojnimi dogovori uredita na politični in tehnični ravni vse, kar je potrebno, da ne bodo postavljeni novi zidovi na eni od sedaj najbolj odprtih meja med državami, ki je članica EU, in državo, ki to še ni. Opozoril je na nesmisel, da se po eni strani uvede možnost prehoda meje samo z osebno izkaznico, da se sindikati obeh držav dogovarjamo o skupnih programih, sklepanju teritorialnih paktov, skrbimo za reševanje problemov obmejnih delavcev in podobno, na drugi pa bodo na mejah kilometrske kolone, ki ne bodo v ponos vladam ne v Italiji, ne Sloveniji. Ker v tem trenutku še ni nobenega znaka, da se državi sploh kaj

dogovarjata, je Rajko Lesjak dejal, da za obe vladi ni dobro, da se bo schengenski sporazum 27. oktobra letos preprosto zgodil in napravil veliko škodo gospodarstvu, trgovini, turizmu in pri migraciji delovne sile. Zato sindikati pozivajo vladi obeh držav, naj se dogovorita, kako ublažiti ta sporazum in zagotoviti še naprej odprto in pretočno mejo, ki bo sčasoma izginjala.

Predsednik Konfederacije sindikatov 90 Slovenije **Boris Mazalin** je dodal, da tudi omejitev prostega pretoka ljudi povečuje stroške dela. Zaradi slabih izkušenj s slovensko vlado – v javnosti ni nobenih informacij, kaj pripravlja glede uveljavitve schengenskega sporazuma – bodo sindikati svoje pobude in opozorila naslovili tudi na lokalne oblasti, gospodarske zbornice in druge organe.

Pavle Vrhovc

Rado Faleskini: Je slovenska industrija sposobna sprejeti tehnološki izziv razvitih?

V minulih dveh letih je Institut za ekonomska raziskovanja s pomočjo gospodarske zbornice ter ministrstva za znanost in tehnologijo, in ministrstva za gospodarske dejavnosti proučeval tehnološko usposobljenost slovenske industrije. Ekspertni del študije je opravljen, v teku pa je še anketa med slovenskimi podjetji. Z Radom Faleskiniem, organizatorjem projekta, smo se pogovarjali o rezultatih ekspertne raziskave in o tistem delu ankete, ki je bil že opravljen in analiziran. Povprašali smo ga, kakšna je tehnološka usposobljenost slovenske industrije za vse trši boj za prostor na svetovnem trgu.

»Naj za uvod nekaj malega povem o zgodovini te raziskave,« je začel Faleskini. »Metodologijo, kako opazovati tehnološko usposobljenost podjetij, je razdelal dr. Marko Gliha, zunanji sodelovec Instituta za ekonomska raziskovanja Ekonomske fakultete v Ljubljani, ki je doktoriral prav iz te teme. Na inštitutu, kjer sem bil tedaj zaposlen (Faleskini je zdaj pomočnik direktorja Elektrogospodarstva Slovenije) smo se ukvarjali s vprašanjem dodane vrednosti. Gliha je ugotovil, da višja tehnološka raven omogoča doseganje višje dodane vrednosti. K sodelovanju pri projektu smo ga povabili, ko je Dušan Šešek naročil Institutu za ekonomska raziskovanja, naj mu naredi novo strategijo Iskre. Takrat, leta 1993, smo analizirali tehnološko raven Iskre in elektroindustrije in takrat je bila Glihova metodologija potrjena. Na podlagi uspešnega preizkusa metodologije v elektroindustriji smo ministrstvu za znanost in tehnologijo predlagali raziskavo tehnološke usposobljenosti vse slovenske industrije. Ta se je začela leta 1995, nadaljevala lani, letos pa predstavljamo rezultate. Pet panog smo predstavili spomladi v Portorožu, ekspertne ocene pa so narejene za 90 odstotkov vseh preostalih industrijskih panog. Celotna raziskava pa naj bi bila predstavljena prihodnje leto na rednem junjskem posvetu o znanosti in tehnologiji v Portorožu.

Kateri del slovenske industrije je zdaj raziskan? Raziskanih je pet panog: kemična, lesno-predelovalna, kovinsko-predelovalna, elektro indu-

nologijo. Izsledke študije bi lahko izkoristila posamezna podjetja, če imajo do tehnologije aktiven odnos. Zelo zanimiva bi bila za člane nadzornih svetov, ker odločajo o investicijah. Raziskava bi koristila skladom pri odločanju, kam vlagati. Je pa še ena kategorija uporabnikov te študije, sindikati.

Kako bi jo lahko izkoristili sindikati? Razložite, prosim, bolj podrobno.

Gre za odgovor na vprašanje, ali imeti do razvoja pozitiven ali negativen odnos. V Mednarodnem uradu za delo (ILO) so ugotovili, da napredek v tehnološkem razvoju lahko koristi zaposlenim. Znan je izreden tehnološki razvoj v socialnem miru na Švedskem, v Nemčiji in Franciji. Uporaba robotov, računalnikov, drugačnih delovnih procesov je prinesla tudi veliko prestrukturiranje delovne sile. Vendar je bilo to možno narediti, ker so imeli sindikati aktiven odnos do tega.

Zakaj pri nas nikakor ne moremo imeti nemških plač? Zato, ker so naši izdelki zastareli, ker je delovni proces zastarel, ker naša industrija manj uporablja dosežke znanosti, ke je zavest, koliko so sodobni proizvodi in delovni procesi, v naših podjetjih sorazmerno majhna.

TEHNOLOŠKI RAZVOJ MORA POVEČATI DONOS, SICER POMENI NAZADOVANJE

stija in metalurgija. Devetdeset odstotkov preostale industrije pa je obdelane ekspertno, se pravi, da so zbrani podatki, kako zahtevni so izdelki ter na kakšen način jih izdelujejo in koliko ljudi je pri tem zaposlenih. To so ekspertne analize. Dodali smo še rezultate ankete. Podjetjem smo poslali vprašalnike, da smo ugotovili odnos podjetij do problematike, dodatno pa smo opravili še kadevske raziskave, koliko imajo v podjetjih dejanske, koliko formalne izobrazbe in kako je izobrazba razporejena ne samo po panogah, ampak celo po posameznih izdelkih znotraj podjetij. Presenetljiv je tale podatek: v industriji več kot pol ljudi z magistriranjem in doktoratom dela na delovnih mestih, za katera se zahteva le visoka izobrazba. Kaže, da doktorat ali magistriraj pogosto nista pomembna pri delu, ampak predvsem za imidž podjetja. Ankiranje po podjetjih in obdelava kadrovskega zaved bomo nadaljevali.

Kakšen je odnos slovenske vodstvene strukture do pomena tehnološkega razvoja?

Področje premalo pozna tako inženirji kot ekonomisti in organizatorji proizvodnje. Tehnologija je nekaj, za kar mislimo, da prihaja od nekega od zunaj. Odnos do tehnologije v vsej Evropi je pasiven. Čisto drugačnega imajo v Ameriki. Tam je vsaka nova ideja, vsak nov proces ali vprašanje, zakaj nov izdelek, povezana s poslovnim načrtom. Zato je v Ameriki zelo razvit inovacijski proces, inovacija je namreč samo tisto, kar dejansko prinese denar. V Evropi se veselimo, ko naredimo novega robota. V Ameriki je pomembnejše, koliko denarja bodo z njim zaslužili. Ta odnos je še bolj izrazit na Japonskem in pri azijskih tigrih. Njihovo vodilo je: vse kar razvijemo, je namenjeno svetovnemu trgu. Svetovno konkurenčno naj bo, in s tem bomo zaslužili.

Slovenska miselnost je evropska. Strašno se veselimo, ko kupimo nov stroj; Američan je vesel šele, ko mu stroj povrne vložen denar in prinese dobiček. Veselica pri njem je šele, ko je tovarna odplačana, ne ko je nova. Nova tovarna je kot novorojenček.

Kaj je tehnološki razvoj?

O tehnološkem razvoju lahko govorimo, če se donosi povečajo. Sicer je nakup nove opreme nerazvojen: kupite imeniten nov stroj, vendar ga ne izrabljate, odplačevati pa ga morate in zato postane breme. To področje je težko, ker je interdisciplinarno. Žal ekonomisti zelo malo vedo o delovnem procesu in opremi, inženirji pa zelo malo o denarju in naložbah. Sedanja preobrazba šolstva ne posveča pozornosti tehnološkemu razvoju oziroma potrebam po njem. Zato se mi zdi ta raziskava zelo pomembna.

Za koga?

V prvi vrsti bo raziskava prav prišla naročnikom, Gospodarski zbornici, ministrstvu za gospodarstvene dejavnosti ter ministrstvu za znanost in teh-

Kako aktiven? Tako da so smo sprejeli nujne spremembe, da niso organizirali štrajkov zaradi izgub delovnih mest zaradi prestrukturiranja?

Dogovor je bil: izšolajte naše otroke, da bodo imeli drugod delo, če ga izgubljamo v eni panogi. Pri nas pa vse svetovanje, kar ga je v podjetjih, ne naleti na nobeno referenčno točko v sindikatu. Delavski direktor v Nemčiji je aktivno sodeluje v vsakem konzultantstvu. Zelo ga zanima, kaj se bo z delavci zgodilo. Ali bodo zaradi tehnoloških in strukturalnih sprememb v podjetje prišli novi delavci namesto zdaj zaposlenih ali bodo prešli stare. V Nemčiji je institucija delavskega direktorja dosti uspešno razvita in dolgoročno naravnana. Pri nas znanja, kaj nas čaka, pravzaprav ni. Ker so nemški sindikati imeli do tega vprašanja aktiven odnos, ker so vedeli, kaj bodo zaposleni izgubili, kaj pa dobili, se je nemški delavski razred v zadnjih 20 letih uspešno močno prestrukturiral. Delavci so si pridobili nova znanja za reševanje problemov.

Kako se slovenska podjetja odzivajo potrebam po razvoju?

Anketa v lesni, kovinskopredelovalni, kemični industriji, elektroindustriji in metalurgiji (v teh dejavnostih je analiza ankete končana, op. p.) je pokazala, da se podjetja v teh panogah slabo odzivajo na potrebe po razvoju. Vodilne ekipe se sorazmerno malo pogovarjajo o tem, kako stari so njihovi proizvodi, kdaj so se prvič pojavili na trgu, ali so konkurenčni. Premalo se pogovarjajo o tem, na kakšni tehnološki ravni, s kakšnimi delovni-

mi procesi in na kakšni opremi jih izdeluje konkurenca, da dosega konkurenčne cene. Ne zanima jih preveč niti vprašanje, zakaj so plače takšne, kakršne pač so.

Direktorji natanko vedo, da so za nizke neto plače krive visoke davke in še vrsta drugih, od vpliva uprav podjetij neodvisnih okoliščin, kot so tečaj tolarja, obresti itd. ...

Direktor slovenskega podjetja bo na vprašanje, kako mu gre, odgovoril, da ga tarejo davki, visoke plače, obresti itd. Ko pa ga vprašate, ali bi zaposlenim lahko dal nemške plače, če bi odpravili vse davke, obresti itd., bi odgovoril "ne". Zakaj pa ne? Tega razmisleka in odgovora pa ni. Nemških plač pa ni mogoče izplačati zato, ker je naš izdelek zastarel, ker je zastarel delovni proces, ker naša podjetja manj uporabljajo dognanja znanosti. Ker našega tovarnarja premalo skrbi, koliko sodobni so proizvodi in delovni procesi v njegovem podjetju.

V vsakem podjetju poznajo bilanco stanja (viri in sredstva), bilanco uspeha (prihodki, odhodki) in bilanco denarnih tokov (pritoki, odtoki denarja, tako imenovani cash flow). Odgovora pa ne dobite, ko jih vprašate o tehnološki bilanci (kateri delovni procesi, stroji so se letos prvič pojavili v tem podjetju, koliko je starih, koliko so jih izločili), ko vprašate za bilanco izdelkov (kateri izdelki so bili opuščeni, kateri so se uvrstili v proizvodnjo na novo, katere še vedno izdelujejo) ali kakšna je kadrovska bilanca (koliko ljudi je odšlo, koliko prišlo, kakšna so bila znanja teh ljudi, kakšna so bila funkcionalna znanja, kako

je s kreativnostjo zaposlenih). Ne vedo. Če bi vprašali, koliko ljudi obvlada v podjetju denimo nemščino, spet ne bi vedeli. Če bi pogledali, koliko je to denarno vredno, bi videli, da je to zelo pomembno, da pa ni pravilno vrednoteno. Je pa to tudi drugod v Evropi razširjen problem.

Govorili ste o prestrukturiranju delovne sile v evropskih državah. Tudi pri nas je tekel tak proces, hkrati s prestrukturiranjem gospodarskih družb. Očitno ne tako uspešno kot v razvitejših gospodarstvih...

Pri nas so se prestrukturiranja lotili tako, da so sanirali stare dolgove, spremenili kratkoročna posojila v dolgoročna, izločili stranske dejavnosti kot kuhinje, transporte in podobno. Čisto nekaj drugega pa je bilo prestrukturiranje na Japonskem. Tam so razmišljali mnogo bolj dolgoročno in so se lotili izobraževanja. Nas to ne skrbi. Strukture zaposlenih jemljemo take, kot so. Tudi tuji svetovalci so nam svetovali izrazito kratkoročno, češ samo lastniški sistem je treba zamenjati, pa bo vse v redu. Problem pa je strukturalen. Prvi problem je vprašanje znanja. Silno težak je prehod iz proizvodne usmerjenosti v tržno in potem v marketinško usmerjenost. Marketinško usmerjeno podjetje mora imeti lastni marketing, se pravi ugotavljati mora potrebe kupcev, analizirati konkurente, tehnološko dogajanja v svetu in tako naprej. Razvojni in marketinški oddelki morata biti približno enako močna po številu zaposlenih in po kvalifikacijski sestavi.

Nekaj takšnih podjetij pa je vseeno tudi pri nas, mar ne?

Nekatera, na primer Lek, Krka in tako naprej, so marketinško usmerjena. Njihova odlika je, da pošiljajo visoko šolane strokovnjake po bolnišnicah, kjer ugotavljajo, kaj jih tare. To sporočajo svojim razvojnim strokovnjakom, ki razvijajo nove izdelke. Imamo pa še veliko podjetij, ki so proizvodno usmerjena, in se celo dogaja, da imajo zaloge gotovih izdelkov. Zaloge so zelo hudo problem podjetij. Bistveno je treba zmanjšati čase izdelave. To je tehnološki problem Slovenije. Ampak najprej je treba spremeniti miselnost.

Ali so plače v resnici glavna grožnja konkurenčni sposobnosti slovenske industrije?

Bistveno bolj pomembna kot plače so za finančno zdravje podjetja dobro rešena tehnološka vprašanja, saj prinašajo tudi bistveno več denarja, kot ga "odnesejo" plače. Te so pomembne kratkoročno, za bilanco enoletnega poslovanja. Za investitorja pa so pomembnejša druga vprašanja. Kolikšen je čas od naročila do dobave, od začetka razvoja do začetka proizvodnje nekega izdelka, pretočni časi med obdelavo, koliko časa se stroj vrti. To so bistveno težji problemi kot plače. Prinašajo tudi bistveno več denarja. Na Japonskem delajo CNC stroji 24 ur dnevno in vse dni v letu. Če ni trga, ki bi lahko kupil količino z roboti izdelanih izdelkov, stroja ne kupijo. Pri nas pa kar kupimo kak zelo drag stroj, ki pa obratuje nekaj ur na dan. Računalniško krmiljen obdelovalni stroj, ki zna prijeti ne vem koliko kosov železa, nastaviti 70 orodij, stane milijon mark. Dela pa 4 ure na dan. To je problem in zelo hudo finančno breme za podjetje.

Ali je to konkreten primer?

Takih primerov sem pred leti kot svetovalec za podjetniške strategije videl, kolikor hočete...

Pred leti...

Ja, ampak zdaj je enako. Pojdite pogledat na primer v železarno na Ravne, koliko je oprema izkoriščena. Verjamem, da je podobna situacija tudi drugod. Saj v naših tovarnah delajo v glavnem v eni in pol do dveh izmenah.

Morda je to problem pridobivanja poslova...

Največji problem je pridobivanje posla. V naših podjetjih imamo proizvodne zmogljivosti pre malo izrabljene. Res je bila industrija prizadeta ob razpadu Jugoslavije, in če jo gledamo scela, je fenomenalno preživela. Tudi po zaslugi svoji fleksibilnosti in že prejšnje usmerjenosti na trge razvitih držav. Vendar smo prišli le do 10.000 dolarjev bruto domačega proizvoda. Napredovati za korak ali dva pa bo najtežje.

Dosegamo premalo dodane vrednosti...

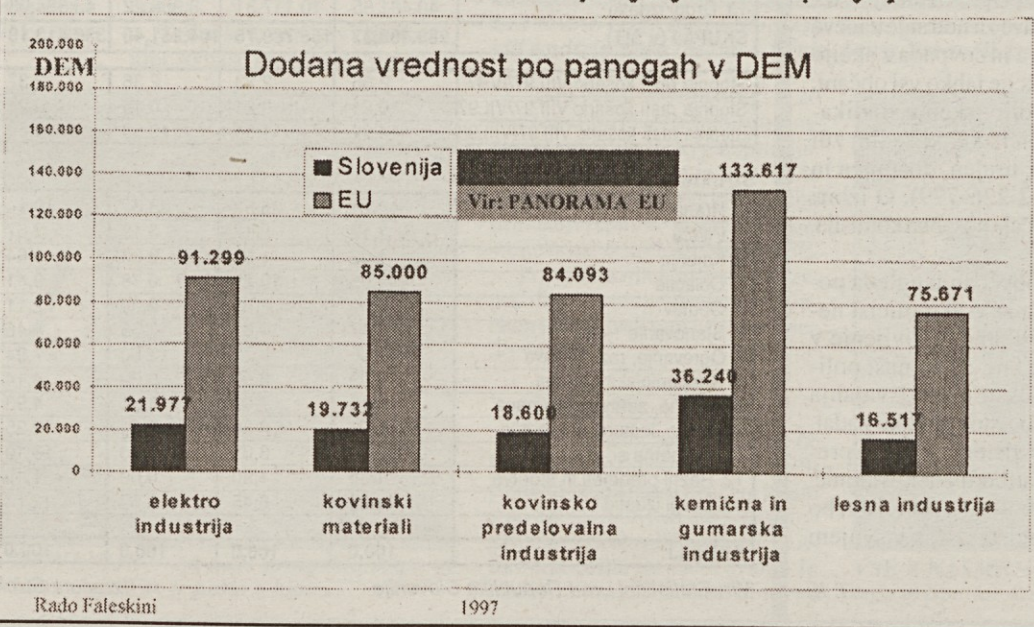
Ob tem se moramo začeti spraševati, kaj je tehnološki razvoj. To je, da bodo naše tovarne avtomatizirane. Pogoj za avtomatizacijo je, da zaposlimo vse zmogljivosti. V industrijah, ki smo jih raziskovali, je največji problem v prehodu iz proizvodne v tržno usmerjenost. Nimamo dovolj velikih marketinških ekip in premalo imamo znanja. Ocenjujem, da slovenski industriji manjka kakih 2000 mladih marketinških kadrov. Že petdeset let imamo šolo za športne talente, ker je država menila, da je šport tako pomemben, da je treba talente za šport dati na srednjo šolo za šport in na fakulteto. Nismo pa do nekaj let nazaj imeli šole za podjetniške talente; da bi rekli, glej, ta mulec pa res zna prodajati, dajmo ga izšolati, da bo izkoristil ves svoj talent. Američani so iz tega naredili študij. Tako so dobili ljudi, ki so sposobni razviti hitro rastoče firme.

Nimamo pa tudi dovolj ljudi za vodenje velikih gospodarskih sistemov, nismo izšolali teh kadrov. Meni je žal, da so razpadli veliki sistemi, ker so imeli precejšnjo koncentracijo kadrov. Je pa treba imeti tudi čisto drugačen odnos med tehnokracijo in politiko. Slovenija nima tehnokratske strukture, ki bi politiki predstavila dolgoročno strateška gospodarska vprašanja v pravi luči in izsilila ustrezne sistemske rešitve. Je nekaj močnih direktorjev, ki pa so se začeli ukvarjati s politiko. V Nemčiji in Ameriki imajo menedžerji druge vzvode vplivanja na dogajanje.

S. J.

Tehnološka raven vseh obdelanih panog 31.12.1995

primerjava vzorca 94,8% slovenskih podjetij z vsemi podjetji v EU

Sindikalna lista

Prvi del

september 1997

- 1. Dnevnice**
 - cela dnevica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti) 3.500,00
 - polovična dnevica (nad 8 do 12 ur odsotnosti) 1.750,00
 - znižana dnevica (od 6 do 8 ur) 1.218,00
- 2. Kilometrini** (od 5. 9. 1997 dalje) 30,75
- 3. Ločeno življenje** 51.098,00
- 4. Prenočišče** - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec
- 5. Regres za prehrano**
 - a. po veljavni KP dejavnosti 12.774,00
 - b. po SKPGD (na delovni dan) 500,00

Drugi del

- 1. Jubilejne nagrade**
 - a. po veljavnih KP dejavnosti (skupna delovna doba)
 - za 10 let 40.786,00
 - za 20 let 61.180,00
 - za 30 let 81.573,00
 - b. po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)
 - za 10 let 40.978,00
 - za 20 let 71.967,00
 - za 30 let 95.956,00
- 2. Odpravnina pri upokojitvi** 277.912,00
- 3. Solidarnostne pomoči**
 - a. po objavljenih KP dejavnosti 81.573,00
 - b. po SKPD
 - ob smrti delavca 83.374,00
 - ob smrti v ožji družini 41.687,00
- 4. Minimalna plača** 59.150,00
- 5. Zamajena plača** 35.173,00
- 6. Regres za letni dopust**
 - najmanj 102.000,00
 - največ 127.746,00

Plače v Certusu ne zaostajajo!

Predstavniki sindikata Neodvisnost-KNSS v avtobusnem podjetju Certus v Mariboru, ki so na prvi šolski dan organizirali stavko, v kateri je sodelovala slaba četrtina od nekaj več kot 800 zaposlenih delavcev (o stavki in odmevih nanjo smo poročali v prejšnji številki Delavske enotnosti), so trdili, da plače v Certusu zaostajajo za plačami v nekaterih drugih avtobusnih podjetjih v Sloveniji za 25 do 35 odstotkov. Po podatkih, ki jih je obelodanila Gospodarska zbornica Slovenije, pa navedbe predstavnikov sindikata Neodvisnost-KNSS v Certusu niso točne.

Plače, ki so jih delavci Certusa prejeli junija, so po podatkih Gospodarske zbornice Slovenije podobne povprečnim plačam v javnih avtobusnih podjetjih v državi. Prav tako je iz podatkov zbornice razvidno, da v Certusu prejema delavci večje dodatke k plači, kot jih določata splošna in panožna kolektivna pogodba. Tako prejema za nočno delo 40-odstotni dodatek, za delo čez delovni čas 40-odstotni dodatek, poleg tega pa dobivajo še dodatke za pobiranje voznine, za kontrolo plačane voznine, za težke delovne razmere ter za vožnjo z zgibnikom.

Nobenega dvoma ni, da je legitimna pravica vsakega sindikata, da se pogaja in bori za višje plače in druge pravice delavcev. Pametno pa je, da pri tem uporablja kar se da natančne in verodostojne podatke. Brez tega v svojih prizadevanjih ne morejo biti uspešni – prej narobe.

T. K.

»Izbiramo najboljšega policista«

Območni policijski sindikat v Mariboru je pripravil akcijo »Izbiramo najboljšega policista« na območju Uprave za notranje zadeve Maribor. Akcija poteka od 1. do 15. septembra in sovpada z akcijo »Varnost otrok v cestnem prometu«. V času akcije lahko vsi občani, šole, vrtci in druge ustanove območnemu policijskemu sindikatu sporočijo ime in priimek policista ali policistke, ki se jim zdi prijazen, komunikativen, korekten, vljuden, urejen, dostopen in delovno uspešen (telefon oziroma faks: 062 226-779). O izbiri najboljšega policista oziroma policistke bo odločala posebna komisija, v kateri so tudi predstavniki javnosti.

»Z omenjeno akcijo želimo prispevati k povečanju ugleda policistov v javnosti. Zavedamo se namreč, da je vsak policist nenehno na očeh javnosti, ki ocenjuje njegovo delo in življenje v kraju kjer dela in živi. Pri tem je treba povedati, da so naši policisti imeli največ podpore državljanov v času osamosvajanja Republike Slovenije. Od takrat pa je ugled policistov nekako padal, pa ne po krivdi policistov, temveč po krivdi sistema,« pravi predsednik območnega policijskega sindikata v Mariboru Vlado Marinič. »Akcija, s pomočjo katere bomo izbrali najboljšega policista, bo najbolje pokazala, kakšen imidž imajo policisti ta čas v svojem okolju.«

T. K.

sindikalni

TUDI DOLENJCI PROTI KRČENJU OBSEGA PRAVIC DELAVCEV

»Naša odbora kovinarjev in tekstilcev podpirata povečane aktivnosti svojih sindikalnih central proti načrtovanemu zmanjševanju pravic delavcev in brezposelnih,« je na tiskovni konferenci Območne organizacije ZSSS za Dolenjsko poudaril njen sekretar Jože Miklič. »Medtem ko sindikalni zaupniki v tekstilnih tovarnah še naprej uspešno zbirajo podpise v podporo stopnjevanja pritiska za zaščito delavskih pravic, pa je že znano, da se bo protestnega shoda kovinarskega sindikata 24. septembra v Ljubljani udeležilo tudi okoli sto dolenjskih članov in zaupnikov SKEI.«

Povod za stopnjevanje sindikalnega pritiska, uperjenega zoper delodajalce in vlado, tiči v popolni ignoranci socialnih partnerjev, da bi nadaljevali pogajanja in naposled podpisali panožne kolektivne pogodbe, ki jim bo veljavnost večinoma potekla konec tega meseca. »Namesto tega delodajalci predlagajo kar njihovo ukinitve, češ da lahko uresničujejo le minimalne pravice iz splošne kolektivne pogodbe, značilnosti posameznih dejavnosti pa da naj bi nadomestili s pravilniki v družbah,« je razčlenjeval Miklič. »Tak način urejanja pravic delavcev je enostranski, saj imajo po statutih družb pristojnosti za sprejem tovrstnih aktov običajno le direktorji. Tako bi bil sindikat praktično izključen iz socialnega partnerstva.«

Drugi razlog za stopnjevanje sindikalnega pritiska pa je namera vlade o »drastičnem« zmanjševanju pravic delavcev s spremembo zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti ter napovedanimi novimi zakoni s področja delovnih razmerij ter zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja. »Ker vlada ni sposobna zmanjšati strankarskih proračunskih apetitov, si bo primanjkljaj prizadevala pokriti s krčenjem pravic delavcev in upokojujencev ter zdravstvenih zavarovancev,« je menil Miklič in naštel nekaj določb

t. i. Ropovega zakona, ki so za sindikat nesprejemljive: da mora biti brezposeln med 10. in 14. uro obvezno doma, da ne sme biti zdoma dlje kot 14 dni v letu, itd. »Predlog, da je za brezposelnega primerno tudi delo dve uri vožnje stran

OGORČEN – Jože Miklič

od doma in z dve stopnji nižjo brazeno zahtevnostjo, pa po sodbi ne pomeni nič drugega, preplovlitev števila brezposeln z denarnimi pravicami.«

V nadaljevanju te »točke« tiskovne konference je sekretar Območne organizacije ZSSS za Dolenjsko Jože Miklič izpostavil še problem starejših brezposelnih. »Na to so jim obljubljali petletni, če sežni sta, zdaj pa naj bi jim upokojitve zavod plačeval le za spevke za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje.« Še en vzrok več za stopnjevanje sindikalnega pritiska...

Vladni scenarij redči kovinarske vrste

»Pred nekaj leti, ko so še živele štorska Železarna, pa tovarne Emo, Libela, Klima in še vrsta manjših, je kovinskopredelovalna industrija celjske regije zaposlovala okoli dvest tisoč delavcev. Danes jih zaposluje le še četrtina ali pet tisoč, stečaji podjetij iz te panoge pa se nadaljujejo. Na ponedeljkovi tiskovni konferenci Območne organizacije ZSSS Celje uvodoma dejal njen sekretar Ladislav Kaluža, nato pa na najbolj svežih primerih Zlatarne Celje in Ferralita Zalec dokazoval, da se vladni scenarij »reševanja« kovinskopredelovalne industrije nadaljuje – z odpustitvijo delavcev.

Ker je zahteva kovinarjev, naj vlada preneha z dosedanjimi metodami sanacije in stečajev v kovinskopredelovalni in elektroindustriji naletela na gluha ušesa, se je seveda dvignil tak val nezadovoljstva, da je do napovedi protestnega shoda 24. septembra v Ljubljani preprosto moralo priti. »Nezadovoljstvo kovinarjev pa je toliko večje, če zaradi nove delovne zakonodaje in delovne verzije zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti, ki tudi po moji oceni drastično zmanjšuje temeljne pravice brezposelnih,« je nadaljeval Kaluža. »Pri delodajalcih gre za razpoznavno igro, ki je povezana s končanim procesom lastninjenja. V sebi skriva spretnost, kako odpustiti čim več delavcev in iz obubožanega, a sprivatiziranega gospodarstva potegniti čim večje koristi v obliki dividend.«

Tudi na Celjskem vse kaže, da se bodo kovinarjem pridružili še tekstilci, ki se še vedno niso dogovorili o novih pogajanjih za kolektivno pogodbo. »Kot že rečeno, je politika delodajalcev

TAKO NE GRE! – Ladislav Kaluža

in vlade usmerjena zgolj na krčenje pravic delavcev, zato se ne gre čuditi njihovemu velikemu nezadovoljstvu. To se izraža tudi v napovedanem protestnem shodu,« je končal Kaluža.

Na ponedeljkovi tiskovni konferenci smo še izvedeli, da je Območna organizacija ZSSS Celje preko svojih pravne službe vložila 60 individualnih tožb zoper določbe poslovnih sistemov d.d. Maribor. Tožbe so vložili v imenu delavcev, ki so občin Dadaša 1. februarja letos prešli v Grand hotel d.o.o. Rogaška Slatina, ne da bi jim prejšnji delodajalec poravnal jubilejne nagrade, stroške prevoza nadure in neizkoriščenega letnega dopusta.

Po čem smo (pre)živeli?

Ocenjeni življenjski stroški tri- in štiričlanske družine

AVGUST 1997

Skupina dobrin iz košarice	Tričlanska delavska družina			Štiričlanska delavska družina			Indeks cen življenjskih potrebščin VIII.97/IV.97	Indeks cen življenjskih potrebščin VIII.97/VII.97	Indeks cen življenjskih potrebščin VIII.97/XII.96
	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica			
1. Hrana	52.621,53	40.005,48	40.005,48	64.955,40	48.820,64	48.820,64	101,30	99,70	106,67
2. Pijača	9.008,82	3.326,56	3.326,56	9.061,21	3.349,01	3.349,01	102,50	100,40	105,90
3. Kajenje	5.550,00	3.000,00	3.000,00	5.550,00	3.000,00	3.000,00	100,00	100,00	100,00
4. Oblečilo	26.119,14	16.076,44	811,97	31.924,17	19.724,23	895,55	100,70	100,20	103,20
5. Obutev	6.036,89	4.630,09	0,00	7.150,64	5.158,48	0,00	101,80	100,40	103,20
6. Stanovanje	23.581,57	16.968,73	13.922,01	28.728,32	20.384,02	16.695,89	101,80	101,30	114,80
7. Ogrevanje, razsvetljava	21.811,09	15.254,56	13.031,81	26.950,63	18.214,41	15.543,80	106,20	100,30	101,80
8. Gospodinjina oprema	11.809,39	6.258,90	0,00	14.043,32	7.255,76	0,00	100,50	100,20	101,80
9. Higiena, zdravstvena nega	14.886,23	12.426,87	8.874,57	16.721,29	13.824,12	10.252,96	102,30	100,30	104,50
10. Izobr., kultura, razvedrilo	36.723,82	13.795,47	6.663,51	41.563,86	15.735,53	6.841,77	102,20	100,00	107,00
11. Prometna sr. in storitve	35.917,72	12.583,42	5.627,28	44.450,37	16.550,65	6.226,02	104,50	100,40	106,20
12. Razni predmeti in storitve	3.935,58	2.345,85	0,00	4.911,05	2.618,07	0,00	102,40	100,20	106,20
13. Drugi izdatki	40.481,55	10.117,31	8.988,22	43.384,93	10.439,91	8.988,22	102,40	100,20	106,20
SKUPAJ (v SIT)	288.483,33	156.789,75	104.251,40	339.413,18	188.074,84	120.613,85			

Stopnja rasti košaric VIII.97/IV.97	2,36	2,23	2,36	2,37	2,25	2,35
Stopnja rasti košaric VIII.97/VII.97	0,21	0,21	0,16	0,21	0,21	0,16
Stopnja rasti košaric VIII.97/XII.96	14,92	11,54	10,53	14,56	11,61	10,20

Struktura življenjskih stroškov

1. Hrana	18,24	25,52	38,37	19,14	26,59	40,48
2. Pijača	3,12	2,12	3,19	2,67	1,81	2,78
3. Kajenje	1,92	1,91	2,88	1,64	1,62	2,49
4. Oblečilo	9,05	10,25	0,78	9,41	10,66	0,74
5. Obutev	2,09	2,95	0,00	2,11	2,79	0,00
6. Stanovanje	8,17	10,82	13,35	8,46	11,01	13,84
7. Ogrevanje, razsvetljava	7,56	9,73	12,50	7,94	9,84	12,89
8. Gospodinjina oprema	4,09	3,99	0,00	4,14	3,92	0,00
9. Higiena, zdravstvena nega	5,16	7,93	8,51	4,93	7,47	8,50
10. Izobr., kultura, razvedrilo	12,73	8,80	6,39	12,25	8,50	5,67
11. Prometna sr. in storitve	12,45	8,03	5,40	13,10	8,94	5,16
12. Razni predmeti in storitve	1,36	1,50	0,00	1,45	1,41	0,00
13. Drugi izdatki	14,03	6,45	8,62	12,78	5,64	7,45
SKUPAJ:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS

Strokovna služba

KOMENTAR:

Cene na drobno so bile avgusta v primerjavi z julijem v povprečju višje za 0,3 %, v primerjavi z decembrom 1996 pa za 7 % in v primerjavi z avgustom lani za 9,6 %.

Cene življenjskih potrebščin so bile avgusta v primerjavi z julijem v povprečju višje za 0,2 %, v primerjavi z decembrom 1996 za 6,2 %, v primerjavi z avgustom lani pa za 9,0 %.

V mesecu dni se je šest košaric, ki jih spremljamo, podražilo za 0,16 do 0,21 %.

V PETEK SPET ZA POGAJALSKO MIZO

Takoj po podpisu splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti smo v sindikatu izdelali operativni načrt za ohranitev kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine, za ohranitev ravni pravic dosedanje pogodbe.

V zvezi s tem smo:

• **Jožetu Kovaču**, predsedniku upravnega odbora Združenja za trgovino, **10. junija letos** dali pobudo za takojšen začetek pogajanj o spremembah in dopolnitvah kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije. O naši pobudi smo obvestili tudi Eura Brožiča iz Konfederacije sindikatov Slovenije 90.

• Združenje za trgovino nam je 16.6.1997 sporočilo, da načeloma sprejema pobudo za začetek pogajanj, vendar so predlagali, naj se začnejo v začetku julija, po sestanku upravnega odbora združenja. Potrdili so tudi aneks kolektivni pogodbi dejavnosti trgovine Slovenije o podaljšanju veljavnosti panožne pogodbe do 30. 9. 1997.

• Na pobudo sekretarja Sindikata delavcev trgovine Slovenije je bil 9. 7. 1997 delovni pogovor na Združenju za trgovino pri Gospodarski zbornici Slovenije. Aneks h kolektivni pogodbi dejavnosti trgovine Slovenije je združenje, ki se v presojo pravni svetovalki Gospodarske zbornice Slovenije Metki Penko-Natlačen. Združenje za trgovino nam je 24. 7. 1997 poslalo nov aneks h kolektivni pogodbi dejavnosti trgovine Slovenije. Tega je združenje 12. 8. 1997 poslalo v registracijo ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

• Na pobudo sindikatov gospodarskih dejavnosti Slovenije je bil 28. 7. 1997 na Gospodarski zbornici Slovenije delovni pogovor, vodil ga je sekretar ZSSS Rajko Lesjak in podpredsednik GZS mag. Valter Drozg. Združenje za trgovino je zastopala Mateja Tilija. Obe strani soglašali z ohranitvijo kolektivnih pogodb dejavnosti.

• 21. 8. 1997 je sekretar Sindikata delavcev trgovine Slovenije obiskal pooblaščenega delavca Združenja za trgovino Matejo Tilijo, da bi

ugotovil zakaj, še ni objavljen aneks h kolektivni pogodbi dejavnosti trgovine. Želel je tudi izvedeti, na kakšen način bo vodstvo združenja organiziralo pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije.

Sogovornica je obljubila, da bo 25. 8. 1997 intervenirala na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve v zvezi z registracijo aneksa. Opisala je tudi možnosti organizacijskih in kadrovskih rešitev za uspešen začetek in zaključek pogajanj o spremembah kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine še v letošnjem septembru.

• 25. 8. 1997 nas je Mateja Tilija obvestila, da se registracija aneksa na ministrstvu za delo,

družino in socialne zadeve komplicira zaradi vsebine 5. odstavka 1. člena.

Na delovnem pogovoru na ZSSS konec avgusta je sekretar Sindikata delavcev trgovine Slovenije predlagal imenovanje kriznega štaba, ki naj bi spremljal izvajanje dogovorov na gospodarski zbornici z dne 25. 7. 1997 v zvezi z ohranitvijo kolektivnih pogodb dejavnosti. Predlagal je tudi, naj strokovne in kadrovske moči v ZSSS podredimo ohranitvi kolektivnih pogodb dejavnosti. Menil je, da je treba vsebino podpisane splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti braniti pred napadi, ki prihajajo tudi od nekaterih delavcev ZSSS.

• 1. 9. 1997 smo predstavniki gospodarskih sindikatov ugotovili, da so posamezna združenja že odpovedala pogodbe, druga pa pogajanja zavlačujejo.

Dogovorili smo se:

– da bo najpozneje v sredo, 3. 9. 1997, ponovni pogovor na Gospodarski zbornici Slovenije,

– da bo Svet ZSSS 9. 9. 1997 sprejel operativni načrt zaostrovanja odnosov s partnerji.

– da s posebno izjavo obvestimo javnost o odnosu gospodarske zbornice in posameznih združenj do panožnih kolektivnih pogodb.

• Registrirani aneks h kolektivni pogodbi dejavnosti trgovine nam je ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve poslalo 2. 9. 1997.

• Združenje za trgovino nas je 4. 9. 1997 obvestilo, da se bodo pogajanja med predstavniki delodajalcev in delojemalcev za spremembo kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije začela v petek, 12. 9. 1997, ob 10. uri v njihovih prostorih.

• Na naš predlog je bil 5. 9. 1997 sestanek predstavnikov gospodarskih sindikatov, vodstva Gospodarske zbornice Slovenije in Združenja delodajalcev Slovenije. Mi smo predlagali, naj se zaradi časovne stiske za pogajanja podaljša veljavnost odpovedanih kolektivnih pogodb dejavnosti do 30. 11. 1997.

Sandi Bartol, sekretar

SE BO POGAJALCEM TRUD OBRESTOVAL? – Med službo trgovke nimajo časa premišljevali, kaj bo po 30. septembru. Upajo pa, da bo pogajalcem SDT uspelo ohraniti tako raven njihovih pravic, kot so jih imele po dosednji kolektivni pogodbi dejavnosti.

linki s sindikalnega »evropskega mladinskega tedna«

NA MLADIH SVET STOJI...

Ko to pišem, se mi pred očmi pojavno vrstijo dogodki tega evropskega mladinskega tedna, ki bo ostal v spominu mnogim mladim Slovencem. Kako je prišlo do naše udeležbe? Ivan Jurše, sekretar sindikata gostinstva in turizma Slovenije v Ljubljani, nam je razložil, kako je prišlo do tega, da smo na evropskem mladinskem tednu v Ljubljani, ki je bilo od 20. 27. julija v Königsdorfu v Nemčiji.

Po različnih zapletih pri pripravi smo na koncu vsi komaj čakali na odhoda, nedelje, 20. julija smo s celjske avtobusne postojanke odšli na evropski tabor. Zelo smo hvaležni GiT-u, ki smo lahko uporabili njihov avtobus. Ko smo v Ljubljani dobili polni priček, smo se na poti do tabora v Königsdorfu srečali s prvimi, kar nam je olajšalo pot do našega novega bivališča. V ponedeljek, 21. julija smo se na taboru v Königsdorfu srečali s prvimi, kar nam je olajšalo pot do našega novega bivališča.

Na taboru smo se srečali s prvimi, kar nam je olajšalo pot do našega novega bivališča. V ponedeljek, 21. julija smo se na taboru v Königsdorfu srečali s prvimi, kar nam je olajšalo pot do našega novega bivališča.

Na taboru smo se srečali s prvimi, kar nam je olajšalo pot do našega novega bivališča. V ponedeljek, 21. julija smo se na taboru v Königsdorfu srečali s prvimi, kar nam je olajšalo pot do našega novega bivališča.

Na taboru smo se srečali s prvimi, kar nam je olajšalo pot do našega novega bivališča. V ponedeljek, 21. julija smo se na taboru v Königsdorfu srečali s prvimi, kar nam je olajšalo pot do našega novega bivališča.

smo zelo majhna država, kar pomeni tudi temu primerno število članov.

Popoldan je minil v kratkih igrah in raznih športih, kjer smo se bolj navezali stike med sabo.

Kraljevsko v najbogatejši državi...

Torek nam je prinesel izredno zanimivo igro, v kateri so vse udeležene na slepo razdelili v t. i. 12 držav. Vsaka je imela svoj gospodarski in socialni položaj ter enoten denar z drugimi. Jaz sem se znašla v najbogatejši državi, ki je imela najvišji položaj in je imela dostop do vseh ustanov, banke, trgovine, nočnega bara, disca... Vsega tega druge članice niso imele.

Namen te igre je bil ustanoviti novo skupnost - EPORUE, ki naj bi enotno združila vse države v eno. Tako smo lahko kupovali in prodajali, tako gospodarske subjekte kot delavce kompenzirali med sabo, glede na podatke, česa ima posamezna država dovolj in česa ji primanjkuje. Vse z namenom oblikovati in zagotoviti boljše možnosti, tako v državi kot kaseje v skupnosti.

DOBRA PROMOCIJA SLOVENIJE – Za naše prospekte, kape in značke je vladalo veliko zanimanje. Vse je pošlo v hipu...

Igra je potekala dva dni. Določili smo varnostnike, zaigrali ugrabitve, prepovedani so bili pogovori (poslovni) med udeleženci. Mi iz najbogatejše države smo imeli privilegiran status, zato je bil odnos drugih do nas prav kraljevski. Igra sama je bila zanimiva. Požela je veliko smeha in zahtevala resno delo.

... »mešano« med enakovrednimi

Za konec smo ustanovili novo državo – skupnost. Dvanajst držav se je združilo v eno – EPORUE (brano EUROTE), kjer smo bili vsi enakopravni, enakovredni. Ustanovili smo parlament, izvolili predsednika in druge člane, potrebne za opravljanje ter vodenje države. Bistvo vsega tega je bilo, da v Evropi živi veliko različnih nacij. Vse si prizadevamo priti v enotno skupnost, pri čemer so težave in zastavlja se vprašanje: »Kako v Evropo« in »V Evropo da ali ne?«. Mi smo seveda rešili situacijo najboljše, vendar je resničnost daleč od naše imaginacije.

Ta dan se je končal s karaokami, kjer so naše predstavnice pozele

velik uspeh in dokazale, da Slovenci nismo od muh.

Vsi drugačni, vsi enakopravni...

V sredo smo po zajtrku časno končali našo igro in dodelali še podrobnosti delavnic (workshopov), ki so potekale tega dne. Celotna naša ekipa je bila dodeljena v ekipo RASISMA. Z njo smo nato obiskali mlekarne v Münchnu, kjer smo se seznanili s potekom dela, predvsem pa smo osupnili (predvsem mi, ki nismo vajeni ljudi iz sončne Afrike in rumene Kitajske), koliko različnih nacij dela v enem podjetju, eni skupnosti enakopravno in enakovredno.

LEPO ZASTOPSTVO – Slovenske barve so na evropskem taboru branili Andreja Košir, Manica König, Doris Urbančič in Sandi Horvat.

Nihče ni veljal več kot drugi in so bili temu primerno tudi rangirani – samo po delu, ki ga opravljajo. Poanta te delavnice je bila, da le enakopravnost, ne glede na nacijo in enakovrednost, velja za oblikovanje nove skupnosti - EUROPE.

Po ogledu mlekarne smo se zapodili po prelepem mestu Münchnu in preživeli tam prijetne ure do večera.

...a kakor kje

Četrtek je bil zelo naporen. Že takoj po zajtrku smo se razdelili po delavnicah (mi v rasizem). Tam smo ugotavljali, kakšno vlogo ima rasizem v delovnih razmerjih, kolikokrat pride do zaničevanja in podcenjevanja t. i. črne delovne

sile. Ugotavljali smo, kateri ukrepi bi to odpravili in vzpostavili enakopravnost. Pretresljiv je bil podatek, da v nekaterih državah še vedno izkoriščajo delavce s črne celine, Kitajske in bivše Jugoslavije za nizkotna dela. Sledile so razprave, pogovori o tej temi.

Naš večer je »vžgal«

Ta večer smo se pripravljali na nacionalni večer, kjer so se države predstavile na takšen in drugačen način (petje, hrana, pijača...). Slovenijo smo predstavili z govorom, v katerem smo povedali o njenih osnovnih značilnostih, ter s petjem; dekleta smo zapela nekaj domačih pesmi, ki so jih sprejeli

z velikim aplavzom. Razdelili smo prospekte in material, ki je bil iz Slovenije, ter predstavili sponzorska podjetja. Večer se je zaključil v izrednem vzdušju – ob nacionalnih pesmih, hrani in pijači.

V EU se nihče ne zavzema za mlade

V petek smo končali z delavnicami, oblikovali sklepe in jih predstavili v navzočnosti predstavnika EU.

Predstava je potekala nekako takole: Božiček (oblečen v modro) je vsako državo vprašal, kaj si želi v prihodnjem letu. Vsaka je imela kako željo, vendar je Božiček presodil, ali jo lahko uresniči, glede na njeno članstvo v EU. Slovenija je torej ostala brez. Sledila je razprava o tem, kako se v EU nihče ne zavzema za sindikate, še posebej pa ne za nas mlade, »na katerih svet stoji«. Prosili smo predstavnika EU, naj v skupnosti sproži vprašanje glede nas mladih, da bi bili sprejeti zakoni, ki bi določali tudi status mladincev v sindikatu. Vprašanje smo usmerili tudi na položaj sindikata GiT v evropskem prostoru in tudi v državah samih. Sklepe s tega plenuma še pričakujemo sami. Torej o teh kaj več kdaj drugič.

Rada bi se v imenu vseh podpisanih zahvalila sindikatu gostinstva in turizma Slovenije, ki nam je omogočil obisk mladinskega tabora. Zahvala gre predvsem g. Jursetu za ves trud in potrpežljivost, pa tudi vsem organizacijam, ki so kakorkoli prispevale k tej naši udeležbi. Veliko smo se naučili, veliko slišali – predvsem o perečem položaju sindikatov v Evropi in o tem, kako bi ga izboljšali. Mi se bomo lahko s tem spopadli šele s članstvom v EU, kar pa bo...?

Andreja Košir
(ter Manica König, Doris Urbančič in Sandi Horvat)

VSE Z NASMEHOM – Avtorica tega prispevka Andreja Košir.

ŠADJARSTVO ZAGOTAVLJA SOCIALNO VARNOST ŠTEVILNIM DELAVCEM IN KMETOM NA DEMOGRAFSKO NAJBOLJ OGROŽENIH OBMOČJIH

V Slovenskih Konjicah je bil v prvi polovici septembra 2. sadjarski sejem. Na njem so sodelovali domala vsi kmetijski kombinati, ki pridelujejo sadje, sadjarska podjetja ter sadjarska društva iz Slovenije. Državni sekretar za prehrano in veterino Matjaž Kočar, ki je sejem odprl, je med drugim dejal, da časi za sadjarstvo in zaposlene v njem niso rožnati. Zato se je država odločila, da bo sadjarjem pomagala s cenovno zaščito, pri obnovitvi nasadov, pri gradnji hladilnic ter pri uvajanju blagovne znamke, ki bo slovenskemu sadju pomagala utirati pot na tržišče Evropske zveze.

Ob odprtju sejma je spregovoril tudi direktor gospodarskega interesnega združenja za sadjarstvo **Milko Krajnc**. Povedal je, da bodo letos sadjarji v Sloveniji pridelali blizu 53.000 ton jabolk ali 4,5 odstotka manj kot lani. Za manjši pridelek je kriva predvsem spomladanska pozeba, svoje pa je prispevala tudi toča na Štajerskem in v Pomurju. Zaradi pozebe na Primorskem pa bodo letos slovenski sadjarji pridelali kar za 45 odstotkov manj hrušk kot lani.

V okviru sadjarskega sejma je bil v Slovenskih Konjicah tudi posvet sadjarjev o razmerah v sadjarstvu in prilagajanju naše zakonodaje predpisom v Evropski uniji. Zlatka Gutman Kobal iz Kmetijske svetovne službe Slovenije je dejala, da je tranzicijska kriza močno načela tudi sadjarstvo. "Glavnina sadjarske pridelave poteka na demografskih območjih, kjer ni drugih virov zaslužka. Največja napaka je bila, da država za mnogo trajnih nasadov ni uspela poiskati pravih skrbnikov, zato smo v tem tranzicijskem obdobju izgubili precejšen del tržnih sadjarskih površin. Tržni presežki so ob izgubi nekdanjega trga namreč za tovrstno strategijo prodaje postali veliko breme. Iskanje novih trgov za tako veliko množico razdrobljenih in neorganiziranih sadjarjev pa je v tem času, ob tako veliki konkurenci razvitih

evropskih pridelovalcev jabolk in ob monopolu peščice veletrgovskih mrež skoraj nemogoče. Da je smola še večja, je zaradi zastarelih in nekonkurenčnih programov zelo prizadeta tudi predelovalna industrija, ki bi lahko jabolka slabše kakovosti umaknila s trga konzumnih jabolk," je dejala Zlatka Gutman Kobal.

Vesna Valant in Meta Ulčnik sta na posvetu govorili o prilagajanju slovenske zakonodaje predpisom v Evropski uniji glede kakovosti sadja. Opozorili sta na uredbo, ki je bila v Evropski uniji sprejeta leta 1996. Čeprav slovenski sadjarji pridelujejo zelo kakovostno sadje, se bodo morali pošteno potruditi, da bodo zadostili vsem kriterijem iz omenjene uredbe, saj se le-ta nanaša tudi na embalažo, na etikete, na način označevanja sadja in podobno.

Jaap Jonker in J. R. Klein iz Avstrije pa sta opozorila, da je v Evropski uniji prišlo do velike koncentracije trgovine. Zato se na sadjarskem trgu pojavlja veliko kombinatov in sadjarskih podjetij ter malo velikih trgovskih mrež, ki so kupci sadja. Menila sta, da se morajo zato začeti združevati tudi pridelovalci sadja, saj bodo samo tako lahko pravi pogajalski partner multinacionalnim trgovskim hišam.

Čeprav ima na trgu kmetijskih proizvodov pri nas sadjarstvo le petodstotni delež, živi od sadjarstva veliko delavcev v kmetijskih

Štajerskih jabolk ne bomo več uporabljali le za predelavo

kombinatih in sadjarskih podjetij ter zasebnih sadjarjev, ki jim je pridelava sadja bodisi osnovni ali dodatni vir zaslužka. Zato je od razmer v sadjarstvu odvisna socialna varnost številnih delavcev in njihovih družin, še zlasti na demografsko najbolj ogroženih področjih. Sezonsko delo v sadjarstvu zagotavlja vsaj skromen zaslužek tudi številnim brezposelnim delavcem.

Sadjarski sejem v Slovenskih Konjicah je pokazal, da se sadje slovenskih sadjarjev po kako-

vosti lahko kosa s sadjem iz držav Evropske unije. Žal pa naši sadjarji niso ustrezno organizirani, tehnološko opremljeni in usposobljeni za kakovostno skladiščenje, hlajenje, pakiranje, marketing in prodajo. Zato na domačem in tujih trgih še zdaleč ne dosegajo rezultatov, kot bi jih glede na kakovost sadja lahko. Ravno pri tem bi lahko država sadjarjem s sorazmerno majhnimi sredstvi največ pomagala.

T. K.

PRENOVA IN SANACIJA MERCATORJA SLOSADA JE NA DOBRI POTI

Podjetje Mercator Slosad iz Bohove pri Mariboru vsako jesen na Štajerskem od kmetijskih zadrug, kombinatov, kmetov in drugih pridelovalcev odkupi več tisoč ton kmečkih in industrijskih jabolk in višenj. Zadnja leta je poslovalo s težavami. Poslovni sistem Mercator je kot lastnik podjetja konec lanskega leta imenoval za direktorja Franca Rovereja in ta je s sodelavci pripravil program prenove in sanacije podjetja. Pred dnevi so v Mercatorju Slosadu pripravili tiskovno konferenco, na kateri so javnost seznanili z dosedanjimi uspehi pri sanaciji podjetja.

Po besedah direktorja Franca Rovereja so v Mercatorju Slosadu v letošnjem letu opustili vse programe, ki jih niso obvladovali ne strokovno in ne finančno. Tako so ukinili trgovsko dejavnost, odkup divjačine, odkup gob in gozdnih sadežev in še nekatere programe, vse sile pa so usmerili v dva programa, za katera ocenjujejo, da sta obetavna. Gre za proizvodnjo sadnih koncentratov in za program logistike (skladiščenje in hlajenje prehranskih proizvodov, pakiranje, pretovarjanje, špedicija in

podobno). Nosilni program Slosada bo poslej proizvodnja jabolčnega in višnjevega koncentrata ter višenj v alkoholu za potrebe proizvajalcev čokoladnih bombonov. S tem programom nameravajo v Slosadu ustvariti 80 odstotkov celotnega prihodka. Več kot dve tretjini proizvodnje sadnih koncentratov Slosad izvozi na najzahtevnejša zahodna tržišča.

Zaradi opuščanja programov in reorganizacije podjetja so bili v Mercatorju Slosadu prisiljeni pripraviti program reševanja trajno presežnih delavcev. Število zaposlenih so zlasti z mehkiimi metodami zmanjšali z 88 na 48 delavcev. Vsem ki so bili opredeljeni za trajno presežne, je podjetje zagotovilo pravice, ki jih imajo po zakonu o delovnih razmerjih in kolektivni pogodbi. Pri uresničevanju programa reševanja problemov trajno presežnih delavcem je Mercatorju Slosadu s kreditom pomagal poslovni sistem Mercator. Ta je podjetju reprogramiral tudi nekaj dolgov.

Mercator Slosad se je začel tudi dolgoročno poslovno povezovati s kmetijskimi kombi-

nati in zadrugami ter z večjimi sadjarji, kar se mu že obrestuje. Odkup višenj je letos presegel vsa pričakovanja. Lani je denimo Slosad odkupil 500 ton višenj, letos pa skoraj trikrat več. Najbolj pomembno za podjetje pa je, da so bili pridelovalci višenj s ceno in plačilnimi pogoji zadovoljni. V Slosadu upajo, da bo tudi kampanja odkupa in predelave jabolk, ki je stekla v teh dneh, enako uspešna, saj so se nanjo dobro pripravili. Lani so v Slosadu odkupili osem tisoč ton jabolk, letos pa jih nameravajo odkupiti več kot 12.000 ton. Za odkup jabolk, ta bo predvidoma potekal do konca novembra, so v podjetju že rezervirali več kot 200 milijonov tolarjev. V Slosadu zagotavljajo, da bodo odkupili vsa jabolka, ki jim jih bodo pridelovalci ponudili v odkup, ne glede na količino. Res pa je, da bodo tisti pridelovalci, ki so se s Slosadom že dolgoročno povezali, dosegli višjo ceno kot drugi. Podjetje je pri pravilo tudi vzorčni model urejanja odnosov s sadjarji v občini Lenart. Model predvideva, da bi sadjarji, Mercator Slosad, občina Lenart, Kmetijska pospe-

ševalna služba v Lenartu in ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano skupaj oblikovali rizični sklad, ki bi pridelovalcem sadja pomagal v kriznih letih, ko zaradi nihanja cen na svetovnih trgih cena sadja ne bi dosegala proizvodnih stroškov. Če bodo model uspešno uresnili v občini Lenart, bo Slosad poskušal na podoben način urediti odnose s sadjarji tudi v drugih občinah na Štajerskem in v Pomurju.

V Slosadu so veliko naporov vložili tudi v racionalizacijo proizvodnje in zmanjševanje stroškov. Po besedah Franca Rovereja jim je z izjemno zavzetostjo celotnega kolektiva uspelo ob istem obsegu proizvodnje stroške zmanjšati v povprečju za 30 odstotkov. Stroške materialov smo zmanjšali za štiri odstotke, stroške storitev za 37 odstotkov, stroške dela za 21 odstotkov, stroške električne energije kljub njeni podražitvi za 11 odstotkov, stroške vzdrževanja pa kar za 76 odstotkov. Kljub zmanjšanju števila zaposlenih za 40 delavcev se obseg proizvodnje in prometa v Merca-

Komu koristi ustavitev proizvodnje v TDR Metalurgiji v Rušah?

Tovarna TDR Metalurgija v Rušah pri Mariboru ima v nasprotju s številnimi drugimi podjetji v podravski regiji dovolj dela, dobre strokovnjake, pridne delavce, kakovostne proizvode in zagotovljen trg. Kljub temu pa proizvodnja v tej tovarni s 470 zaposlenimi stoji. Razlog za to je preprost, a težko razumljiv. V tovarni so morali ugasniti peči in ustaviti stroje, ker jim je Eles zaradi nerednega plačevanja omejil dobavo električne energije.

Ogorčeni delavci so morali domov na čakanje, nekateri pa v tovarni opravljajo vzdrževalna dela. Tovarna TDR Metalurgija ne plačuje redno električne energije ker noče, temveč zato, ker (pre)drage električne energije preprosto ne zmore plačevati. Ruška tovarna večino svoje proizvodnje izvozi na tuja tržišča, kjer vlada neizprosna konkurenca. Metalurgija mora tako hočeš nočeš prodajati po svetovnih cenah, le-te pa ne prenesajo takšnih stroškov, kakršne ima ruška tovarna s prevelikimi davki in prispevki ter z električno energijo. Delavcem v Rušah je jasno, zakaj so pri nas stroški države in električne energije znatno višji kot v razvitih evropskih državah: država je na številnih področjih preveč razsipna, elektroenergetski sistem pa je premalo racionalno organiziran, preveč potraten in pretirano naslonjen na drage vire domače energije. Ni pa jim jasno, zakaj morajo biti žrtve takšne (ne)načrtne gospodarske politike države in slovenskega elektrogospodarstva ravno oni. So mar delavci v Rušah krivi, da je proračunska poraba prerasla vse razumne okvire, čeprav proračun za letošnje leto še ni bil niti sprejet? Zakaj morajo prav delavci Metalurgije tako kruto na svoji koži občutiti posledice odločitve, da bo Slovenija zaradi neinventivne gospodarske politike, uporabljala za proizvodnjo električne energije drage domače vire energije?

Delavci ruške Metalurgije pravijo, da so njihovo tovarno ustavili oblastniki in birokrati, ki odločajo o usodi ljudi. Zakaj so se odločili povzročiti takšno gospodarsko škodo, pa ne razumejo, saj je vsakomur jasno, da je problem neplačevanja (pre)drage električne energije za velike potrošnike mogoče rešiti samo s pogajanjem, z dogovorom in ustreznimi sistemskimi spremembami. Še manj razumejo, zakaj bi denimo ustavitev Tovarne glinice in aluminija povzročila narodnogospodarsko škodo, kakor je dejal direktor Eles dr. Ivo Banič, ustavitev TDR Metalurgije pa ne. Ali imamo v tej državi Eles za to, da presoja, kaj škodi in kaj koristi narodnemu gospodarstvu? Res je sicer, da je bil sedanjí direktor Eles svoj čas državni sekretar za industrijo in da potemtakem dobro pozna razmere tako v industriji kot v elektrogospodarsvu, vendar pa kljub vsemu Eles verjetno ni poklican razsojati o tem, katera podjetja so za narodno gospodarstvo pomembna in katera ne.

Če ne bo v najkrajšem času posegla vlada ali Slovenska razvojna družba, ki je lastnik ruške Metalurgije, bo ogrožen sam obstoj te tovarne, ki je tik pred lastninskim preoblikovanjem. Poteza Eles je že zelo zmanjšala vrednost tovarne, ki jo bodo s spremembo svojih dolgov v lastninske deleže verjetno "pomagali" olastniniti tudi njeni največji upniki: Slovenska razvojna družba, ministrstvo za finance in Eles. Če bo proizvodnja stala še naprej, pa bo tovarna izgubila še trg in kupce. V tem primeru se bo moralo 470 delavcev pridružiti armadi več kot 32 tisoč brezposelnih v Podravju.

Delavci in člani sindikata Skei v ruški Metalurgiji ne nameravajo v teh dneh organizirati nobenega protesta. Udeležili se bodo protestnega shoda Skei v Ljubljani 24. septembra, kjer bodo dvignili glas proti neodgovornemu in birokratskemu odnosu vlade in paradržavnih ustanov do gospodarstva. Prepričani so, da bo tako njihovo opozorilo več zaleglo, kot če bi protestirali sami v Rušah – saj je v slogi moč! T. K.

torju Slosadu ni zmanjšal, temveč celo nekoliko povečal.

Tudi polletni rezultati poslovanja kažejo, da je novi razvojni program dobro naravnat ter da ga v podjetju uspešno uresničujejo. Letošnje prvo polletje je Mercator Slosad končal z 1,4 milijona tolarjev dobička, čeprav so v sanacijskem programu predvideli 800.000 tolarjev izgube.

Podjetje zagotavlja delavcem plače po kolektivni pogodbi, prav tako pa spoštuje tudi vse druge pravice, ki jih imajo delavci po kolektivni pogodbi. "Delovni kolektiv Slosada izjemno korektno opravlja svoje naloge. Organizacijska kultura je na visoki ravni, prav tako pa delavci čutijo veliko pripadnost podjetju," poudarja Rovere.

"Ocenjujemo, da lahko letošnje leto podjetje zaključi s pozitivno ničlo ali pa morda celo s skromnim dobičkom. To bi bil za lastnika dober znak, da se je splačalo truditi in vlagati sredstva v rešitev podjetja. Če bo vse po sreči, se bo Slosad ponovno uveljavil kot poslovno uspešno in stabilno ter izvozno naravnano podjetje. To pa ni pomembno samo za zaposlene delavce, pač pa tudi za številne delavce v sadjarstvu in kmete na tem koncu Slovenije, ki jim Slosad s svojo dejavnostjo zagotavlja dodaten zaslužek in s tem prispeva k njihovim socialni varnosti in k socialni varnosti njihovih družin," pravi direktor Mercatorja Slosada Franc Rovere. T. K.

Prazne obljube o hitri pomoči: ministrstvo zavrača očitke sindikata

POMOČ DELAVCEM ZANESLJIVO ŽE LETOS

Ministrstvo za delo, prek njega pa seveda tudi vlada, sta ta ponedeljek na tiskovni konferenci zavrnila opozorila ZSSS o zamudi pri uresničevanju zakona o jamstvenem skladu, češ da je bilo vse pripravljeno in delo opravljeno v rokih, in izrazila začudenje nad pripombami sindikatov k vsebini zakona. Pričakovali smo odgovore samega ministra za delo Toneta Ropa, saj so sindikati na svoji tiskovni konferenci pred tednom dni izrecno omenjali njegove (prazne) obljube. Njegovo vlogo je prevzela državna sekretarka v tem ministrstvu Nataša Belopavlovič. V. d. direktorja jamstvenega sklada Janez Urbas pa je obrazložil metode dela jamstvenega sklada.

»Poglejmo dejstva,« je začela Nataša Belopavlovič. »Zakon je bil sprejet 24. aprila letos v državnem zboru, začel je veljati 10. maja. Vsebuje nekaj rokov za nadaljnjo izvedbo. Prvi za nas zavezujoči rok je bil 30-dnevni rok za pripravo statuta sklada. Vlada ga je sprejela junija, za svojega pooblaščenca do imenovanja direktorja pa je izbrala Janeza Urbasa. Njegova dolžnost je opraviti registracijo sklada, opraviti postopek za konstituiranje upravnega odbora in vse druge aktivnosti, potrebne za začetek delovanja jamstvenega sklada. Predlog za registriranje jamstvenega sklada smo poslali sodišču drugega julija letos, to pa je sklad registriralo tretjega septembra. Ta datum je ključnega pomena za nadaljnje delo sklada. Z dnem registracije sta začela teči 60-dnevni rok za začetek poslovanja sklada in 30-dnevni za konstituiranje upravnega odbora. Ta ima po zakonu osem članov in predsednika: tri predstavnike sindikatov, tri iz vrst delodajalcev in tri predstavnike vlade.« Belopavlovičeva je še povedala, da je vlada za začetek delovanja sklada in za pravice, ki naj bi se začele izplačevati, v okviru začasnega financiranja namenila za pravice 331 milijonov tolarjev. V predlogu proračuna sta za letošnje leto za te namene predvideni dve milijardi, za delo sklada pa 100 milijonov tolarjev. Administrativno-tehnična opravila bodo opravljali na zavodu za zaposlovanje, torej ne bo novih zaposlitev v državni administraciji.

Janez Urbas je dodal, da pričakujejo v prvih treh mesecih po sporočilu o začetku dela sklada kakih 20.000 zahtevkov. Točno oceno pa je zelo težko dati, ker dokumentacija na zavodu za zaposlovanje ne zajema vse populacije, upravičene do pomoči. Kaže, da utegne biti do začetka delovanja sklada samo

na območju Maribora kakih 10.000 zahtevkov. Zato na skladu skušajo vse postopke vnaprej opredeliti in zagotoviti tako obdelavo, da bo moč vložene zahtevke zelo hitro rešiti in začeti izplačevati pomoč upravičencem že v tem letu. Pokazalo se je, da je včasih nemogoče dobiti polne podatke, saj delavci pogosto nimajo vseh dokumentov, potrebnih za izkazovanje pravice. Zato bodo na skladu skušali postopke čim bolj prilagoditi v korist delavcem, biti do njih »prijazni«, je dejal Urbas. Manjkajoče podatke si bo sklad preskrbel pri sodiščih, ki vodijo stečajne postopke in postopke prisilne poravnave, ter pri stečajnih in prisilnih upraviteljih. Izdali bodo posebno disketo, na katero bodo stečajni upravitelji in upravitelji v prisilnih poravnah vpisali ustrezne podatke. Tako bi prišli do zaloge podatkov, ki bi jo lahko uporabljali kot pomoč delavcem in kot preverjanje, ali so zahtevki utemeljeni.

Janez Urbas je potem obrazložil še projekt, ki so ga izdelali s pomočjo ITEO-ja že njegov namen preprečiti zastoj pri reševanju prve množice zahtevkov. V tem tednu se bodo z zavodom za zaposlovanje dogovorili, ali bodo zahtevke zbirali na ravni uradov za delo ali pa v okviru območne enote zavoda za zaposlovanje. Pripravljajo zgoščenko z informacijo nezaposlenim, kakšne so njihove prave

vice in kako jih lahko uveljavljajo. Ta bo skupaj z obrazci za prijavo na voljo na vseh uradih za delo. »V taki količini zahtevkov je treba predvideti mnogotere situacije, zelo preproste in zelo zapletene,« je dejal Urbas. »Med njimi bodo neupravičene terjatve ali osebe, ki ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev pomoči. Selekcija bo takšna: najprej bomo rešili povsem jasne zahtevke. Zato smo predvideli poenostavljanje postopkov. Veliko dokumentov bomo skušali zbrati namesto delavcev, s pomočjo sindikatov in pravnih zastopnikov. Lotili se bomo obdelave enega podjetja kot celote, bodo stvari hitro stekle. Ker postane podjetje, ne posamezni delavec predmet obdelave, model. Če pa bi obdelovali vsakega delavca posamič, posla ne bi mogli opraviti hitro. V Tamu na primer se je vsem delavcem zgodilo enako, samo višine zahtevkov so različne. Usoda vseh delavcev pa je identična. Menimo pa, da bo v bodoče mnogo manj problemov, kot jih imamo pri reševanju zahtevkov za nazaj.«

Na vztrajanje novinarjev, naj ministrstvo za delo vendarle komentira tudi predloge sindikatov glede nujnega spreminjanja vsebine nekaterih členov zakona o jamstvenem skladu, je Nataša Belopavlovič odvrnila, da jo čudijo pomisleki sindikatov, ki so ves čas sodelovali pri pripravljanju zakona. Ne nazadnje je

zakon obravnaval tudi ekonomsko-socialni svet in je dal zeleno luč in soglasje k zakonu, kakršen je bil pripravljen.

O prepričanju sindikatov, da je zakon preveč zapleten, zato delavci preprosto ne bodo mogli zbrati vse dokumentacije in bodo mnogi obupali in ne bodo vlagali zahtevkov, je menila: »Zakon bo za delavce, ki bodo izgubili delo potem, ko bo jamstveni sklad že deloval, bistveno lažji. Postopki bodo jasni vnaprej, vedelo se bo, kakšne dokumente potrebujejo, in bodo tudi opozorjeni na zavodih za zaposlovanje, kaj morajo imeti. Težave pa bodo imeli delavci, ki so bili ob delo od leta 1994 dalje. Dokumentov niso zbirali, ker jih takrat še niso potrebovali, niti niso vedeli, kakšne bodo potrebovali. Z njihovimi težavami se zdaj največ ukvarjamo, tem so namenjeni vsi poenostavitveni postopki. Moram pa poudariti, da je dokumentacija potrebna, sicer bi lahko kdo, ki je dobil iz stečajne mase svoje terjatve poplačane, kot mu pripadajo, te pravice uveljavljal tudi pri jamstvenem skladu. Gre pa tudi za natančno evidenco o gospodarjenju s proračunskimi sredstvi, kar sredstva jamstvenega sklada so.«

Mnenje sindikata, češ da prejemniki pomoči sklada ne bodo v enakopravnem položaju glede višine pomoči, ker je osnova za pomoč v letu 1994 zajem-

čena, od leta 1995 dalje pa minimalna plača, revalorizacij pa zakon ne priznava, je Belopavlovičeva takole komentirala: »Zavedamo se težav, ki jih povzroča poseganje zakona tako daleč nazaj. Ker v letu 1994 še ni veljal institut minimalne plače, smo se pač odločili, da je osnova zajemčena plača. Valorizacije sredstev pa zakon ni predvidel in tudi v proračunu ni upoštevana možnost revaloriziranja teh sredstev. Zavedamo se razlik, toda res je, da se preko zakonodaje ne da zagotoviti enakih pravic, ker so tudi delodajalci in plačilna sposobnost stečajnih mas tako zelo različni.

Sindikati med drugim terjajo, naj bi zakon upošteval tudi delavce, ki so delo izgubili zaradi nesolventnosti podjetja, vendar mimo stečaja ali prisilne poravnave. Nataša Belopavlovič: »O tem je tekla razprava tudi v državnem zboru. Prevladalo je stališče, da ta trenutek lahko država pomaga takrat, ko delodajalca ni več in se od njega ne da nič izterjati. Dokler pa delodajalec je, mora on prvenstveno skrbeti za izplačila.«

Kaj pa tisti delavci, ki jim je stečajni upravitelj zavrnil zahtevek? Te zavrača tudi zakon o jamstvenem skladu. Belopavlovič: »Terjatve je treba izkazati, ampak to je treba storiti v vseh postopkih.« S. J.

Obnavljanje trga nekdanje Jugoslavije: stiki med hrvaškim in slovenskim gospodarstvom

KAKO OKREPITI SODELOVANJE

Čeprav je slovensko gospodarstvo dobro prebrodilo težave zaradi izgube trga razpadle Jugoslavije, željno pričakuje ureditve političnih odnosov med državami naslednicami nekdanje Jugoslavije in posledično okrepitve gospodarskih tokov. Kljub temu, da so novonastale države na Balkanu še vedno uvrščene na pomembna mesta med slovenskimi zunanjetrgovinskimi partnerji, Hrvaška je med kupci slovenskih izdelkov na tretjem mestu, BiH na sedmem, Makedonija na devetem in ZRJ na petnajstem, je obseg menjave na območju nekdanje Jugoslavije le senca tistega pred letom 1990. Za primerjavo vzemimo Hrvaško: lanska blagovna menjava z našo tretjo zunanjetrgovinsko partnerico je bila šestkrat manjša od tiste v letu 1990... Zato ne presenečajo vse močnejša prizadevanja gospodarstev novonastalih in v vojni preizkušenih držav, da bi spet obnovile in okrepile gospodarsko sodelovanje.

Žal je vmešavanje politike v gospodarstvo v teh državah še vedno močnejše od hotenj gospodarstva. Tudi v hrvaško-slovenskih odnosih je še vedno želja v bistvu gospodarska vprašanja, kot so na primer finansiranje delovanja nuklearke v Krškem, premoženjsko-lastninski odnosi, meja v Piranskem zalivu, obveznosti Ljubljanske banke, reševati

s političnimi sredstvi. Gospodarstvo pa je podobno pomladnim rožam, ki rijejo skozi snežno odejo.

Slovenska in Hrvaška gospodarska zbornica že dlje časa sodelujeta na ravni ekspertnih skupin (če ne štejemo mešane gospodarske zbornice iz leta 1990, ki pa živi le na papirju). Ta teden pa sta se v Ljubljani sestala predsednika obeh zbormic Jožko Čuk in Natan Vidošević s sodelavci, da bi pregledala dogovore in opravljeno delo.

»Najpomembnejše pa je bilo ugotoviti, kdaj je mogoče pričakovati sklenitev meddržavnega dogovora o prosti trgovini,« nam je po pogovorih povedal Jožko Čuk. »Ekspertni skupini za sporazum sta delo opravili, zato lahko pričakujemo podpis dogovora konec tega leta ali najkasneje v prihodnjem. Zanimanje gospodarstva na obeh straneh je veliko, zato bova predsednika gospodarskih zbormic zastavila ves svoj vpliv, da odprta politična vprašanja ne bi oddaljila podpisa dogovora o prosti trgovini med državama.«

Delegaciji sta se še dogovorili, da bodo strokovne skupine na obeh straneh pretehtale odprta gospodarska vprašanja in težave v gospodarskih stikih, ki so jih ugotovili tako na eni kot na drugi strani. Mešana gospodarska zbornica, ki jo bodo s to nalogo skušali oživiti iz sedemletnega sna, naj bi dala predlo-

ge rešitev teh problemov. Da bi bila mešana zbornica res učinkovita, so zamenjali tudi predstavnike v njej. Zdaj jo bo z vsake strani sestavljalo po devet gospodarstvenikov iz tistih podjetij, ki imajo najbolj razvite odnose s sosedo ali ki kažejo največje zanimanje za gospodarsko sodelovanje.

Katere probleme so ugotovili?

To so prehodi čez meje, zaščitne carine, spremembe carinskih režimov med letom, posebne uvozne dajatve, plačilna nedisciplina, nepriznavanje atestov in certifikatov.

»Veliko teh težav bo odpadlo po uveljavitvi sporazuma o prosti trgovini,« je menil Natan Vidošević, predsednik hrvaške gospodarske zbornice. »Vendar si kljub

temu aktivno prizadevamo za še bolj sproščene gospodarske tokove. Največja težava pa je dominacija politike nad gospodarstvom, in pa, da je še vedno v glavah ljudi prevladujoča potrošniška miselnost. Veliko več ljudi je pripravljenih trošiti kot ustvarjati.«

Blagovna menjava s Hrvaško se je po letu 1992 ustalila, čeprav

Trgovinska menjava med Slovenijo in Hrvaško je bila leta 1990 šestkrat večja kot lani. Hrvaška je še vedno tretja slovenska zunanjetrgovinska partnerica, žal pa se menjava iz leta v leto počasi zmanjšuje. Ali bo skorajšnji sporazum o prosti trgovini bistveno spripomogel k večji menjavi?

se je ves čas po malem zmanjševala. Lani na primer je znašala 1,44 milijarde dolarjev, pri čemer je na slovenski izvoz na Hrvaško odpadlo 859 milijonov dolarjev, na uvoz pa 581 milijonov. V letošnjem prvem polletju pa smo Hrvatoma prodali za 408 milijonov dolarjev izdelkov, kupili pa za 238 milijonov dolarjev njihovega blaga. Po pričakovanjih naj bi menjava v vsem letu preseгла 1,3 milijarde dolarjev, torej bi ponovno malo padla. Kako jo povečati in kako vzpostaviti ravnotežje v trgovinski menjavi, sta največja izziva za slovensko in hrvaško gospodarstvo v medsebojnih odnosih.

N. L.

JOJ, KAM BI SE DEL? – Na štartu XIX. Juriša na Vršič se je prejšnjo soboto zbralo skoraj 2.000 rekreativnih kolesarjev iz domala vseh koncev in krajev Slovenije.

NA VRŠIČ JURIŠALO SKORAJ DVA TISOČ KOLESARJEV

»Joj, vsega nam bo zmanjkalo!« je začel že dobro uro pred štartom XIX. Juriša na Vršič »jamrati« Franek Mugerle, tajnik KK Rog-Franek, in nemočno pogledoval proti novim in novim kolonom kolesarjev, ki so se z vseh strani zgrinjale proti prijavnemu mestu pred kranjskogorskim hotelom Kompas. »Napraviti smo dali 1150 dresov in 1450 kolajn! Dresov nam je že zmanjkalo; še malo, pa bodo pošle tudi kolajne...«

»Kdo bi si mislil,« se je čudil tudi predsednik kluba Jože Hrvat. »Ko smo pred devetnajstimi leti s prvim »napadom« na Vršič bolj za šalo kot zares vrgli rokavico pred slovenske rekreativne kolesarje, si niti sanjati nismo upali, da jo bo pobralo toliko ljudi!« A sloves prireditve je na-

karavana mimo osuplih turistov dobrih dvajset minut vila skozi Kranjsko Goro, od Jasne navzgor pa se raztegnila v skoraj poldrugo uro dolgo neprekinjeno kolono, ki je po svojih najboljših močeh »jurišala« proti vrhu našega najvišjega alpskega prelaza (1611 metrov nadmorske

Foto: N. J.

VELIKASTEN PRIZOR – Takole se je pisana karavana »jurišnikov« vila skozi eno izmed 24 serpentin proti vrhu Vršiča, našega najvišjega alpskega prelaza (1611 m).

DOVOLJ JE BIL SAMO POKALOV – Čeprav je dresov in kolajn zmanjkalo že dobro uro pred štartom, kolone z novimi in novimi udeleženci nikakor niso usahnile... (levo)

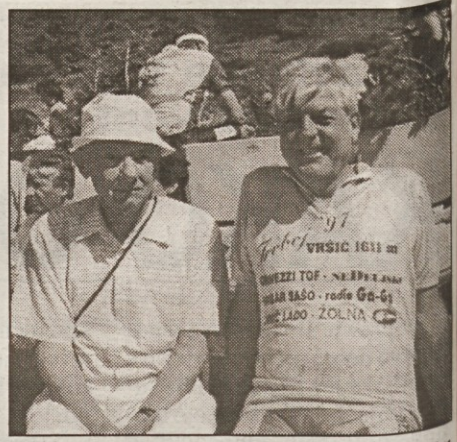
raščal, vzporedno z njim pa tudi množičnost: pred tremi leti so se prvič približali magični meji tisoč nastopajočih, jo lani s številom 1160 že presegle, letos pa celo – podvojili! »Če bo šlo tako naprej, bo Vršič že prihodnje leto premajhen...«

Premajhen je bil pravzaprav že letos, saj se je dvatisočglava

NA VRHU! – Ker ciljni kanal ni mogel hitro »požreti« tolikšne množice, je Vršič zadel pravi prometni infarkt. (levo)

višine). »Enkrat prizer!« so bili občutki, ki jih je bilo ob poti največkrat slišati iz ust pohodnikov in planincev, pa tudi svojcev, ki so prišli na »kritična« mesta vijugaste proge spodbujati svoje moče, žene, otroke ali celo vnuke. »Dobro ti gre! Zdrži se malo!« so bili vzkliki, ki so nehalno preglaševali »ropot« verig in »težko sapo« večine tistih, ki so »grizli« v kolena. Mnogim so take in podobne spodbude pomagale, nekatere pa je bilo treba tudi porivati. A na koncu so bili na vrhu vsi. Najhitreje med vsemi že drugi zapored Grega Tekavec, ki je s časom 34 minut, 8 sekund in 6 desetink za dobro minuto popravil rekord iz lanskega leta; najhitreje med

TROBOJ »ŽOLNI« – Med mnogimi stavami je bila najbolj razpita tista med Tonetom Fornezijem – Tofom, Sašom Hribarjem in Ladom Žuničem – Žolno. »Hribarja je zmanjkalo že pri Eriki, Tofa pa pri koči na Gozdu,« je Franeku Mugerlu (levo) pripovedoval zmagovalc tega troboja Lado Žunič (desno), nekdo iz ozadja pa je dejal: »Tofu je najbrž jezik padel med špice...«

ženskami Minka Logonder (44:38,2) itd. Med množico, ki je v ciljnem kanalu potrpežljivo čakala na oddajo kartončkov,

smo opazili tudi 81-letnega Milana Žirovnika, ki je na vseh dosedanjih Juriših na Vršič manjkalo samo enkrat – lani, pa se to samo zavoljo poškodbe. »Presenetljivo lahko sem opravil s progo,« se je pohvalil...

KAKO SE PRILEŽE! – Čas med prihodom na cilj in razglasitvijo rezultatov so utrujeni, a zadovoljni udeleženci izkoristili za počitek na toplim soncu.

Mnogo pa je bilo tudi takih, ki niso imeli opravka samo s progo, temveč tudi z najrazličnejšimi stavami. Ena najzanimivejših naj bi bil troboj med Tonetom Fornezijem – Tofom, Sašom Hribarjem in Ladom Žuničem – Žolno. »Hribarja je zmanjkalo že pri Eriki, Tofa pa je »pregorel« pri koči na Gozdu,« nam je pred Tičarjevim domom povedal zadovoljni zmagovalc troboja Lado Žunič, nekdo od prisotnih pa dodal: »Tofu je najbrž jezik padel med špice...«

Mnogi so se še dolgo po tekmah zadržali na sončnem Vršiču, najboljši pa so morali že kar kmalu nazaj v Kranjsko Goro, kjer je bila slovesna razglasitev rezultatov. »Jaz bom šel pa kmalu kar domov,« nam je povedal Franek

Rekreacija je pred vrati – odprite jih

Ministrstvo za šolstvo in šport, Športna unija Slovenije, Planinska zveza Slovenije in drugih devet največjih organizacij, ki se ukvarjajo s športom za vse, že četrto leto organizirajo akcijo Mesec športa. Letošnji bo potekal od 12. septembra do 12. oktobra.

Lani je bilo redno športno aktivnih (kar pomeni vsaj dvakrat tedensko) kar 33 odstotkov, neredno oz. občasno pa 18 odstotkov Slovencev. Tudi letošnje vodilo organizatorjev projekta je predvsem povečati število športno aktivnih ljudi pri nas, povečati število izvajalcev športnorekreativnih programov in motivirati omenjene izvajalce k dvigu kakovosti organiziranih športnorekreativnih programov.

Ne zavržite torej brošure – shranite in uporabljajte jo do prihodnjega septembra ali pa vsaj do novega Koledarja športa za vse, ki izide konec decembra!

Tek »Pohorski bataljon«

Na dan ustanovitve znamenitega Pohorskega bataljona, 11. septembra, bo Stane Bobek organiziral tek okoli Pekrske gorce v Mariboru. Dolžini prog bosta 4,1 i 8,2 km. Vse drugo bo moral dodati kar Stane Bobek sam po telefonu 062-107-517.

2. Kraški tek

Želja, da bi tek postal »šport za vse« tudi na Krasu, vodi organizatorje športnorekreativne tekaške prireditve v Povirju pri Sežani. V soboto, 13. septembra, bodo še posebej dobrodošli osnovnošolci, saj bo prav to tekmovanje pomenilo otvoritev Šolskega tekaškega pokala za letošnje šolsko leto. Kar devetnajst starostnih skupin bo namenjenih fantom in dekletom (letniki od 1991 in mlajši, do letnika 1983), tekli pa bodo od 300 metrov do 1,5 km. Mladinci in mladinke se bodo merili na 4,5 km, starejši pa bodo svojo jesensko pripravljenost preskusili na 11 km dolgi progi (njim bodo na voljo šest moških in tri ženske kategorije). Prijavnine

bodo 1.000 tolarjev, šolska mladina pa bo štartala brezplačno. Štart prvega teka bo ob pol desetih, zadnji pa bodo štart zapustili ob 10.45. V Športnem društvu Brinji, ki bo tek (s pomočjo Športne zveze Sežana) organiziralo, je za vse druge informacije na voljo Peter Štok (067-32-421).

Tek Borisa Keršbaumerja

Če ne drugam, nas pot v soboto, 13. septembra, lahko popelje na Koroško. Ob pol treh pa pred Narodnim domom, na Trgu 4. aprila v Mežici štart tekaške prireditve. Program bo pester in prirejen vsem starostnim skupinam: najbolj pripravljeni se bodo odločili za mali maraton, trimčkarji za 10 km, teki na krajših razdaljah pa bodo namenjeni deklicam in dečkom. Ti bodo ob prijavi plačali le po 200 tolarjev, tisti ki se bodo udeležili daljših dveh razdalj, pa 1.000 tolarjev. Štartnino bodo pobirali na dan prireditve. Vsak prijavljeni bo prejel spominsko majico, s svojo štartno številko pa bo vključen še v žrebanje praktičnih nagrad. Vilijema Blatnika lahko pokličemo po telefonu 0602-83-221 ali 35-339.

Športne prireditve v mestu vrtnic

V počastitev 50-letnice priključitve Primorske k matični domovini bo Javni zavod za šport iz Nove Gorice pripravil vrsto športnih aktivnosti. V soboto, 13. septembra, bodo zaživele novogoriške ulice. Od 9. ure dopoldne pa tja do sedmih zvečer se bodo zvrstila tri zanimiva tekmovanja. Ulična košarka bo trajala ves čas: to bo turnir trojk za štiri moške in eno žensko starostno skupino, prijavina pa znaša dva tisočaka na ekipo. Ulična odbojka se bo začela ob 13. uri: nastopijo lahko mešane ekipe s poštirimi igralci; tudi oni bodo za prijavo odšteli po 2.000 tolarjev za ekipo. Ob 18. uri se bodo na Uličnem teku, za 500 tolarjev prijavnine, pomerili tekači; preteči bodo morali od 1,3 do 7,8 km (odvisno od starosti).

KAM, KAJ, KJE...

Ob treh omenjenih športnih aktivnostih bodo ptekal vodni športi (v mestnem bazenu), kolesarski Juriš na Lokve, prikaz karateja in ne nazadnje še VIP tenišni turnir.

Prijave za vsa tekmovanja že sprejema Javni zavod za šport Nova Gorica, Bazoviška 4, Nova Gorica, za dodatne informacije pa pokličite Vojko Orla, telefon 065-23-020 ali 22-573.

Rekreativna kolesariada

Turistično športno društvo Kostel je najbolj znano po dobri organizaciji spustov po reki Kolpi. Manj znano pa je, da organizirajo tudi kolesarska rekreativna tekmovanja. V soboto, 13. septembra, se bomo z njimi, s svojimi gorskimi kolesi, podali na 32 km dolgo pot od Banja Loke skozi Stružnico do peskokopa Rake, nazaj do izhodiščne točke in naprej do vasi Potok. Štart bo ob 11. uri pred Lovskim domom v Banja Loke. Prijavnina bo 1.500 tolarjev. Prijave zbira dr. Stanko Nikolič do ene ure pred štartom, dobimo pa ga po telefonu 061-802-175.

Košarkarski turnir trojk

V Repnjah pri Vodicah nad Ljubljano, rojstnem mestu Jerneja Kopitarja, bo konec tedna (13. in 14. septembra) potekal turnir trojk. Prijave zbirajo do petka, prijavina znaša 5.000 tolarjev. Najboljšim je organizator ŠD Kaval namenil bogate nagrade.

Odvisnost v Evropi

Zaključna prireditve v okviru letošnjega projekta »Veter v laseh – s športom proti drogi« bo potekala med evropskim kongresom »Odvisnost v Evropi«. Ta bo potekal med 17. in 20. septembrom v ljubljanskem Cankarjevem domu. Za športne aktivnosti bosta na ploščadi pred slovenskim kulturnim hramom skrbela Športna unija Slovenije in Študentska organizacija univier v Ljubljani. V sredo zvečer bo najprej otvoritev razstave likovnih del slovenskih šolarjev na

temo »s športom proti drogi«. Športnorekreativni del se bo začel v četrtek dopoldne, ko se bodo najmlajši lahko udeležili vadbenege programa »Športne delavnice – prvi koraki v šport«, nekoliko starejši pa se bodo v istem času merili v košarkarskih trojkih, hokeju na rolerjih in hokeju na asfaltu. Petek nam bo, poleg že omenjenih športov, prinesel še tekmovanja v paralelnem slalomu na rolerjih (z brezplačnim sponzorstvom rolerjev) in predstavitev vadbe aerobite ob glasbi (z brezplačno možnostjo sodelovanja).

Za vsa športna dogajanja je pri Športni uniji Slovenije odgovoren Izток Rink, telefon 061-13-19-277.

Spet na vadbo v telovadnice

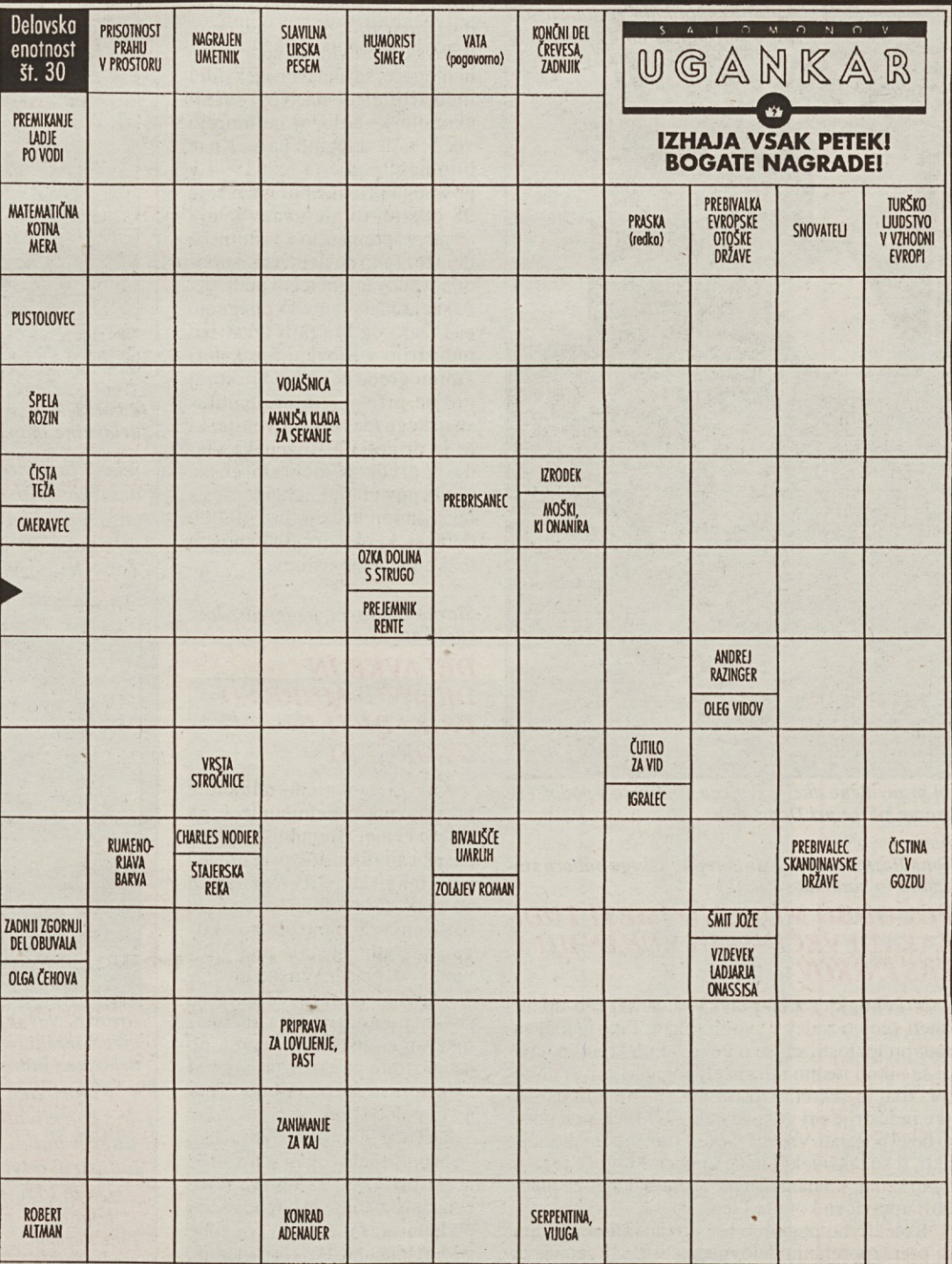
Z začetkom novega šolskega leta so se spet odprla vrata številnih društev, klubov in zasebnikov, ki ponujajo bolj ali manj zdrave in zanimive programe športne vadbe. Večina ponudnikov je vpisanih tudi v lično brošuro, ki ste jo ob mesecu športa prejeli na dom. Verjamemo, da boste med 3.000 ponudniki našli vsaj enega, ki ponuja vam primeren program.

Med večje ponudnike programov športa za vse pri nas nedvomno sodi Športna unija Slovenije. Znakrat je najbolj »pokrito« naše glavno mesto z okolico. V »Centrih ŠUS« pa Športna unija Slovenije ne ponuja zgolj vadbe. Centri pa ŠUS ponujajo predvsem možnost predstavitev novih in sodobnih športnorekreativnih programov, ki bodo v bližnji prihodnosti lahko krojili športne programe večine športnih društev (pri ljubljanskem Športnem društvu Tabor so njih društev (in obšolskih dejavnosti). Delujejo namreč v treh ljubljanskih in eni domačinski osnovni šoli (Danile Kumar, Milan Šušteršič, Poljane in Vencija Perka). Centri ŠUS bodo seveda odprti za športno vadbo za vsakogar. Zažvele bodo 22. septembra, ponudili pa številne programe, primerno otrokom, ženskam, moškim ali vsem skupaj. Če bi se v vadbo želeli vključiti ali pa če bi želeli sodobne vadbene programe prenesti v svoj kraj, pokličite Jožeta Kukmana, telefon 061-311-728 ali 13-19-277.

Pripravlja: Žiga Černe

Vekoslava Krašovec, sekretarka Območne organizacije ZSSS Podravje

Datum:

za 6-8 oseb
 ATRIS je povsod, kjerkoli ste.
Metod Zalar, direktor borze

Iz posebne izdaje Delavske enotnosti za Sindikat tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije

BOJ ZA NOVO POGODBO DEJAVNOSTI

Boris Govednik, predsednik sindikata Novoteksa Tkanine, predilnice Metlika

OGROZILI SU TUDI KOLEKTIVNO POGODBO NAŠEGA PODJETJA

Delodajalci vidijo edino rezervo v delavcih, saj drugače kolektivne pogodbe ne bi odpovedali. Čeprav kolektivna pogodba določa le minimalne plače in druge pravice, so direktorji verjetno prepričani, da nas, če izpolnjujejo kolektivno pogodbo, plačujejo maksimalno.

Bojim se, da se namere delodajalcev s tem ne bodo izčrpale. Ko bodo odpravili vse, kar smo imeli na podlagi kolektivne pogodbe dejavnosti, jim bo verjetno napoti še splošna kolektivna pogodba. Če jo bodo odpravili, bomo zaposleni v položaju, kot so bili hlapci pred več kot sto leti. Vse to vodi k širjenju revščine med prebivalstvom. Krog revežev bo vsak dan širši, bogatih pa bo vedno manj. Tisti ki odločajo, bi morali vedeti, da jih reveži ne bodo mogli dolgo vzdrževati.

V Novoteksu imamo hoče uprava našo podjetniško pogodbo uskladiti s splošno kolektivno pogodbo za gospodarske dejavnosti že v septembru. Za kolektivno pogodbo našega podjetja smo se dolgo in naporno pogajali. Če kolektivne pogodbe dejavnosti ne bo več, ne bomo mogli v pogodbi našega podjetja ohraniti kriterijev za določanje presežnih delavcev, za kar smo si najbolj prizadevali. Mislim, da so ti kriteriji res dobra zaščita za delavce, saj je njihova zaposlitev sicer odvisna le od odnosov s šefi.

Martina Horžen, predsednica sindikata Lisce:

NAŠ DIREKTOR SI TEGA NE BI SMEL DOVOLITI

Pogodbi dejavnosti so odpovedali med dopusti, verjetno zato, da v sindikatu ne bi mogli takoj ukrepati. Naš direktor nas je nekaj dni po odpovedi pogodbe dejavnosti pisno obvestil še o odpovedi pogodbe našega podjetja. Pisal nam je, da je to avtomatizem, češ da naša pogodba velja le v povezavi s pogodbo dejavnosti.

Nad enostransko odpovedjo smo ogorčeni zlasti zato, ker Lisca posluje s pozitivnim rezultatom in ni nikoli imela težav z izpolnjevanjem kolektivne pogodbe. Mislimo, da si naš direktor Viljem Glas, ki se je za odpoved odločil sam, saj je uprava enočlanska, tega ne bi smel dovoliti.

Ugotavljam, da so direktorji več kot za delavce, pripravljeni narediti za stroje. Vse kar delavke imamo, so preventivni pregledi po 20 letih delovne dobe. Kot da ne vedo, da tudi delavke zdržimo le toliko, kot v nas vlagajo. Očitno jim za nas ni dosti mar, saj vedo, koliko ljudi išče delo. Celo cenejšo delovno silo iščejo. Čeprav delavke že sedanje norme in druge zahteve težko zmoremo, naši direktorji od nas zahtevajo vedno več.

Brez kolektivne pogodbe dejavnosti bodo veliko izgubile starejše delavke. Za tiste, ki so začele delati zelo mlade, smo skušali povečati dodatek po 50. letu starosti. Če bo pri odpovedi pogodbe ostalo, ne bodo imele več niti pet odstotnega dodatka.

Predsedstvo sindikata Lisce se je takoj po odpovedi sestalo in sklenilo, da je treba pogodbo dejavnosti braniti z vsemi sredstvi sindikalnega boja.

Svoje sindikalno delo, izvoljena sem že tretjič, opravljam polprofesionalno. V tem času sem spoznala, da znamo biti delavci tudi zelo grobi do delavcev in svojih sindikalistov. To smo zdaj presedeli, saj so to izkoriščali le naši šefi. Tudi vlada izkorišča neenotnost sindikatov.

Alenka Brce, predsednica sindikata Rašice Gameljne:

TUDI MI BOMO ZRAVEN!

Naše podjetje se iz hudih težav izvija zlasti z nizkimi plačami. Sedaj posluje pozitivno, pešijo pa nas dolgovi iz preteklosti. Naše delavke za stroji dobijo na mesec le 35 do 40.000 tolarjev. Večina delavk pa mora vsak mesec narediti 40 ali celo več nadur.

Ker plače praviloma zamujajo vsaj nekaj dni, je zaradi tega veliko nezadovoljstvo. Še naprej od nas odhajajo dobri kadri. Perspektive Rašice torej niso najboljše.

Čeprav položaj pri nas ni najboljši, smo tudi v Rašičinem sindikatu prepričani, da kolektivno pogodbo dejavnosti moramo imeti, saj bi bili brez nje še dosti manj zaščiteni. Če bo sindikat tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije prisiljen stavkati za novo pogodbo, se bomo zaposleni v Rašici zanesljivo pridružili.

Franc Kosmač, član republiškega odbora sindikata, delavski direktor Elkraja Nazarje:

TUDI NAŠA DIREKTORICA MENI, DA SE JE TREBA POGAJATI

Tudi v Elkraju smo zaradi odpovedi pogodbe dejavnosti ogorčeni. Če pravijo, da ne bodo zaposleni nič na slabšem, ne vemo, zakaj so jo odpovedali.

Prepričan sem, da so v tekstilni industriji takšne posebnosti, da jih s splošno pogodbo za vse gospodarstvo ni mogoče urediti. Mislim zlasti na norme, delovni čas, disciplinske postopke, zaščito starejših delavcev (ti zdaj prejema pet odstotni dodatek).

Ker sem delavski direktor, sem vedno nekje vmes. Na eni strani so delavci in delavke, ki menijo, da so plače prenizke. Na drugi strani pa direktorji ugovarjajo, koliko izgubljamo zaradi precejšenega tolarja in neustreznih pogojev gospodarjenja. Naše delavke bi rade zaslužile vsaj toliko, kot prejema zaposleni v negospodarstvu. Glede na naporno delo bi toliko tudi morale zaslužiti.

Prepričan sem, da se je o kolektivni pogodbi za tekstilno industrijo treba najprej pogajati, ne pa enostransko odločiti. V sindikatu smo toliko pametni, da nemogočega ne bomo niti zahtevali, kaj šele uveljavljali s silo. Tudi naša direktorica Marija Vrtačnik, ta je tudi predsednica sekcije delodajalcev, ni prepričana, da pogodbe dejavnosti ne potrebujemo. Rekla nam je, da se zavzema za pogajanja.

Naše sodelavke in sodelavce bomo najprej pridobili za zahteve sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije. Če delodajalci ne bodo pristali na pogajanja, se bomo zanesljivo odločili tudi za stavko. Mislim, da se morajo delavci zavedati, da bodo imeli le toliko pravic, kot si jih bodo sami izborili. Da morajo za pravice tudi sami nekaj žrtvovati.

Takole so zahteve in predvidene akcije svojega sindikata s podpismi že podprle delavke Tosame z Vira pri Domžalah.

Tone Rozman, predsednik republiškega odbora sindikata in sindikata Peka:

POGODBO MORAMO IMETI TUDI ZARADI VEČINSKIH ZUNANJIH LASTNIKOV

V Peku, kjer zdaj poteka sanacija, želi uprava imeti večino zadev v svojih rokah. Tako je tudi zaradi preteklosti, saj se o Pekovi kolektivni pogodbi še nikoli nismo niti začeli pogajati. Bivši direktor, zdaj je sekretar združenja tekstilne in usnjarske industrije pri gospodarski zbornici, se namreč ni hotel pogajati. Vse zadeve torej urejamo s splošnimi akti, ti so takšni, kot hoče uprava. Mogoče je ta sistem sedaj, ko nam drugi posojajo denar za plače, bolj upravičen kot pred leti.

Kolektivno pogodbo bi potrebovali zlasti zaradi prerazporejanja delovnega časa, saj večina zaposlenih ne ve, kdaj bo lahko prosta. Tudi nedose-

ganje norm in planskih obveznosti zdaj nadomeščamo z delom v podaljšanem delovnem času. Vse to v Peku je tudi sad slabe organizacije dela, ki se ni prilagodila novim razmeram. Ni pa v sorodnih podjetjih dosti drugače, še posebej v Planiki, ki je tudi v sanaciji. Le v Alpini je boljše, kar kaže, da je mogoče tudi v sedanjih razmerah preživeti, seveda le z združenimi močmi šefov in delavcev.

Pričakujem, da se bodo delodajalci na naše zahteve odzvali. Rezultata ne morem napovedati, prepričan sem le, da bodo zavlačevali, kolikor bo možno. Novo pogodbo, ki naj bi bila neposredno uporabna v podjetjih, bo tudi težko oblikovati. Pri njej pa moramo vztrajati, tudi zato, ker bodo kar precej naših podjetij kmalu prevzeli večinski zunanji lastniki. Ti zanesljivo ne bodo naravnani v korist zaposlenih, ki bodo le še manjšinski notranji lastniki.

Stanka Janžič, predsednica sindikata MTT-Tekstilne industrije Melje:

DELODAJALCI POSKUŠAJO TEKSTILNO INDUSTRIJO V SLOVENIJI REŠITI NA PLEČIH DELAVCEV

Očitno poskušajo predstavniki delodajalcev sindikate in delavce izigrati oziroma žejne prepeljati čez vodo, vendar jim to tokrat ne bo uspelo.

Ne znam si predstavljati, kako bi potekala pogajanja o podjetniških kolektivnih pogodbah, če bi prej ne bila sprejeta panožna kolektivna pogodba. V tem primeru bi v številnim delodajalcem uspelo močno zmanjšati pravice delavcev. To bi bil hud udarec za vse delavce v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji, pa tudi za naš sindikat dejavnosti. Zato se moramo za sprejem panožne kolektivne pogodbe boriti z vsemi sredstvi - če bo potrebno, tudi s stavko.

Vse kaže, da poskušajo delodajalci slovensko tekstilno industrijo rešiti z zmanjševanjem delavskih pravic. Vendar pa to ni mogoče, saj delavci v tekstilni industriji glede na svoj sedanjí ekonomski položaj ne morejo več še bolj zategniti pasu. Ko je bilo naše podjetje leta 1994 v postopku prisilne poravnave, je 98 odstotkov delavcev svoje terjatve spremenilo v lastniške deleže. Tako so delavci s samoodpovedovanjem rešili podjetje. Ali naj sedaj ponovno zategnejo pas, zato da bi rešili tekstilno industrijo v Sloveniji, o kateri - mimogrede povedano - skoraj nič ne piše v strategiji industrijskega razvoja Slovenije, ki jo je pripravila slovenska vlada. V prvi vrsti mora slovenska vlada povedati, kaj namerava s tekstilno industrijo in s 40.000 delavci, ki bi v drugih panogah težko našli zaposlitev.

Slavko Zadravec, podpredsednik sindikata Mure:

DELAVKE IN DELAVCI MURE SO PRIZADETI IN OGORČENI

Gre za egoistično odločitev predstavnikov delodajalcev, na katero bi moral republiški odbor našega sindikata že prej odločneje reagirati. Sicer pa imam občutek, da je odklonilo stališče združenja do panožne kolektivne pogodbe nastalo pod vplivom vodstva slovenske gospodarske zbornice, ki se dalj časa sistematično zavzema za zmanjševanje delavskih pravic, po drugi strani pa razmetava denar za priprave na izgradnjo svoje nove palače.

Delavce Mure bi zelo prizadelo, če bi prenehala veljati stara ali če ne bi prišlo do sklenitve nove panožne kolektivne pogodbe, saj podjetniške kolektivne pogodbe v Muri nimamo. Povedati moram, da se nekateri Murini menedžerji

ne strinjajo s stališčem, da tekstilci in usnjari ne potrebujemo panožne kolektivne pogodbe, saj se zavedajo, kako občutljivo je to vprašanje. Ni namreč mogoče pričakovati, da se bodo delavci in sindikati sprijaznili z zmanjšanjem pravic. Zato pomeni stališče omenjenih delodajalskih združenj pravzaprav napad na socialni mir v tekstilnih in usnjarskopredelovalnih podjetjih.

S panožno kolektivno pogodbo bi morali rešiti vprašanje norm, ki je v naši panogi zelo specifično. Norme so čedalje večje. Številnim delavkam in delavcem, ki norme ne dosegajo, delodajalci na koncu meseca še dodatno zmanjšajo že tako in tako (pre)nizke plače.

Franc Grašič:

SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZADOŠČA

Franc Grašič (sekretar Združenja tekstilne in usnjarske predelovalne industrije pri Gospodarski zbornici): Predstavniki delodajalcev menimo, da je nova splošna kolektivna pogodba mnogo bolj neposredno uporabna kot prejšnja, zato panožne pogodbe niso več potrebne. Če pa se bo izkazalo, da smo kakšno posebnost v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji spregledali, se bomo o potrebi za vnovično uvajanje panožnih pogodb s sindikati pogovorili.

F. K., slika S. B.

Poziv članstvu, naj podpre zahteve sindikata za novi kolektivni pogodbi dejavnosti

Zaradi enostranske odločitve naših partnerjev, ki predstavljajo delodajalce, so naši člani in tudi vsi drugi zaposleni od 1. septembra naprej brez kolektivne pogodbe. Naši partnerji namreč menijo, da lahko dosedanje pogodbi nadomesti letos sklenjena splošna kolektivna pogodba za gospodarske dejavnosti. Prepričana sva, da ne smejo, tudi če imajo prav, in tudi glede na dosedanje sodelovanje, o tem odločiti sami.

V sindikatu tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije smo prepričani, da moramo skleniti nove kolektivne pogodbe za naše dejavnosti. Če delodajalci ne bodo pristali na naše argumente, zlasti na to, da moramo onemogočiti pravno praznino, ki bi delavce postavila v brezpravni položaj, bomo prisiljeni uporabiti tudi najostrejšje oblike sindikalnega boja. Odnose z delodajalci pa lahko zaostrimo le ob najvrčiji možni podpori članstva našega sindikata, tudi drugih sindikatov, v katere so organizirani delavci tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije.

Brez panožne pogodbe bo povsem neurejen zlasti največji možni dnevni in tedenski delovni čas, pravila prerazporejanja delovnega časa bi delodajalci lahko krojili po svoje, starejše delavke, delavci in invalidi druge kategorije ne bi bili več zavarovani, za uvajanje nočnega dela ne bi bili več predpisani ostri pogoji, dodatki za delo v težjih delovnih razmerah bi odpadli. Zaposleni izgubljajo tudi nekaj dni letnega dopusta. Sindikat

nima več pravice braniti članov v disciplinskih postopkih. Kriterije za določanje presežnih delavcev, ti so v pogodbi dejavnosti zdaj kumulativni, delodajalci lahko določajo kar po svoji presoji.

Kolektivno pogodbo dejavnosti pa potrebujemo tudi zaradi določitve tipičnih del, kar omogoča razvrščanje delovnih mest v plačilne razrede.

To so glavne stvari, zaradi katerih moramo narediti vse, da sklenemo novi kolektivni pogodbi. To kar zdaj urejata dve pogodbi, ena za tekstilce, druga pa za usnjarije, pa bi bilo možno urediti v skupni pogodbi za obe dejavnosti.

Prepričana sva, da moramo zaradi vsega tega narediti vse, da s kolektivno pogodbo dejavnosti ohranimo pridobitve, brez katerih bi bili zaposleni v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji odvisni od dobre volje in hotenja delodajalcev.

Da bi to naredili, pa potrebujemo vso vašo podporo.

Hvala!
Tone Rozman,
predsednik

Branka Novak,
sekretarka